

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÖĞRENCİLERDE GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARININ
FİZİKSEL OKURYAZARLIĞA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meliha ÇINAR

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Program

KASIM 2024
İSTANBUL

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÖĞRENCİLERDE GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARININ
FİZİKSEL OKURYAZARLIĞA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meliha ÇINAR
(221208010)

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Program

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Fahimeh HASSANİ

İstanbul 2024

T.C.
İSTANBUL GEDİK ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Jüri Tez Onay Formu

13.11.2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Bu çalışma 13.11.2024 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri (Tezli Yüksek Lisans) Programı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ

Dr. Öğr. Üyesi Fahimeh HASSANI

Danışman

İstanbul Gedik Üniversitesi

Doç. Dr. Reşat SADIK

Üye (İmza)

Düzce Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Merve BAL

Üye (İmza)

İstanbul Gedik Üniversitesi

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Fiziksel Okuryazarlığa Etkisi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (13/11/2024).

Meliha ÇINAR

ÖNSÖZ

Çalışmalarım süresince her türlü desteğini gördüğüm tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Fahimeh HASSANI'ye,

Tez sürecim boyunca tecrübelerini benimle paylaşan, uzaklardan motivasyon ve destek veren tüm arkadaşlarıma,

Hayatımın her döneminde beni destekleyen ve bana güvenen canım annem, babam ve sevgili kardeşlerime,

Yarım bıraktığım yola girmeme vesile olup büyük bir sabırla destek olan eşime ve onlarla birlikte daha bir anlamlı olduğuna inandığım tez sürecim için Eylül ve Affan Alp'e teşekkür ediyorum.

Kasım 2024

Meliha ÇINAR

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No:
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	viii
ÇİZELGE LİSTESİ	ix
ŞEKİL LİSTESİ	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xii
1. GİRİŞ	13
1.1 Araştırmanın Genel Amacı.....	16
1.2 Araştırmanın Alt Problemleri.....	16
1.3 Araştırmanın Hipotezleri.....	17
1.4 Araştırmanın Önemi.....	17
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	20
1.6 Araştırmanın Varsayımları.....	20
1.7 Tanımlar	21
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	23
2.1 Oyun	23
2.2 Geleneksel Çocuk Oyunları	23
2.3 Geleneksel Çocuk Oyunların Eğitimdeki Yeri.....	24
2.4 Geleneksel Çocuk Oyunlarının Çocuğun Gelişimine Etkisi	25
2.4.1. Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun fiziksel gelişime etkisi.....	26
2.4.2 Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun psikolojik gelişime etkisi.....	27
2.4.3. Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun sosyal gelişime etkisi.....	29
2.4.4 Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun bilişsel gelişime etkisi	31
2.5 Fiziksel Okuryazarlık	32
2.5.1 Fiziksel Okuryazarlığın Tanımı.....	33
2.6 Fiziksel Okuryazarlık Kavramının Felsefi Temelleri.....	33
2.6.1 Monizm.....	33

2.6.2 Varoluşçuluk.....	34
2.6.3 Fenomenoloji	34
2.7 Fiziksel Okuryazarlığın Gelişim Evreleri	35
2.7.1 Okul öncesi dönemi	36
2.7.2 İlkokul dönemi.....	36
2.7.3 Ortaokul Dönemi	36
2.7.4 Erken Yetişkinlik Dönemi	37
2.7.5 Yetişkinlik Dönemi	37
2.7.6 Geç Yetişkinlik Dönemi	37
2.8 Fiziksel Okuryazarlık Alt Bileşenleri.....	37
2.9 Fiziksel Okuryazarlığın Özellikleri	38
2.10 Fiziksel Okuryazarlığa Sahip Çocukların Özellikleri	39
2.11 Fiziksel Okuryazarlıkta Ebeveynlerin, Öğretmenlerin Öğrenciye Karşı Sorumlulukları.....	39
2.12 Beden Eğitimi Dersi ve Fiziksel Okuryazarlık	41
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	44
3.1 Araştırma Modeli	44
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	44
3.3 Çalışma Gurubuna Oynatılan Geleneksel Çocuk Oyunları.....	45
3.3.1 Kaleli Yakan Top.....	45
3.3.2 Mendil kapmaca	47
3.3.3 Dokuztaş (tombik).....	49
3.3.4 Sek sek.....	50
3.3.5 Çuval yarışı.....	51
3.3.6 Halat çekme	52
3.3.7 Arapsaçı oyunu	53
3.3.8 Köşe kapmaca.....	54
3.4 Veri Toplama Araçları	54
3.4.1 Çocuklarda fiziksel okuryazarlık ölçeği	55
3.5 Verilerin Analizi.....	59
4. BULGULAR.....	60
4.1 Normal Dağılım Testi ve Sonuçları.....	60
4.2 Katılımcıların Yaş Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Cinsiyet Dağılımları 61	

4.3 Kontrol ve Uygulama Grupları Arasındaki Fiziksel Okuryazarlık Faktörün Karşılaştırılması	62
4.4 Fiziksel Okuryazarlık Boyutunda Kontrol ve Uygulama Gruplarının İçinde Karşılaştırılması	63
4.4.1 Uygulama grubu arasında fiziksel okuryazarlığın karşılaştırılması	63
4.4.2 Kontrol Grubu Arasında Fiziksel Okuryazarlığın Karşılaştırılması.....	64
5. TARTIŞMA	65
5.1 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Fiziksel Okuryazarlığa Etkisi Var mıdır?	65
5.2 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Fiziksel Gelişime Etkisi Var mıdır?	67
5.3 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Psikolojik Gelişime Etkisi Var mıdır?	68
5.4 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Sosyal Gelişime Etkisi Var mıdır?	69
5.5 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Bilişsel Gelişime Etkisi Var mıdır?	72
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	74
6.1 Sonuç.....	74
6.2 Öneriler.....	75
KAYNAKLAR	78
EKLER..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.	
Ek-1: Etik Kurul Onayı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek- 2: Yönetim Kurulu Kararı.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek- 3: Ölçek Kullanım İzni	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek -5: Kerem Ortaokulu Uygulama İzni	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Ek-6: Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği Puanlama Tablosu	85
Ek-7: Araştırmada Oynatılan Geleneksel Çocuk Oyunları Planı.....	89
Ek-8: Uygulama Sırasında Çekilmiş Fotoğraflar	92
ÖZGEÇMİŞ.....	95

KISALTMALAR

- ÇFOA** : Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Anketi
GSGM : Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
MEB : Millî Eğitim Bakanlığı
UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa No:
Çizelge 3.1: Fiziksel Okuryazarlık Unsurları.....	58
Çizelge 4.1: Ön Test İçin Shapiro-Wilk Normalite Testi Sonuçları	60
Çizelge 4.2: Son Test İçin Shapiro-Wilk Normalite Testi Sonuçları.....	60
Çizelge 4.3: Katılımcıların Yaşı (Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri) ve Cinsiyet	61
Çizelge 4.4: Fiziksel Okuryazarlık Boyutları (Fiziksel, Psikolojik, Sosyal, Bilişsel) Açısından Kontrol ve Uygulama Grupları Arasında Ön-Test Karşılaştırması.....	62
Çizelge 4.5: Fiziksel Okuryazarlık Boyutları (Fiziksel, Psikolojik, Sosyal, Bilişsel) Açısından Kontrol ve Uygulama Grupları Arasında Son-Test Karşılaştırması.....	62
Çizelge 4.6: Uygulama Grubu Arasında Fiziksel Okuryazarlığın Karşılaştırılması..	63
Çizelge 4.7: Kontrol Grubu Arasında Fiziksel Okuryazarlığın Karşılaştırılması	64

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa No:
Şekil 3.1: Kaleli Yakan Top Oyun Alanı	45
Şekil 3.2: Mendil Kapmaca Oyun Alanı	47
Şekil 3.3: Dokuztaş (Tombik) Oyun Alanı	49
Şekil 3.4: Sek Sek Oyun Alanı.....	50
Şekil 3.5: Çuval Yarışı Oyun Alanı	51
Şekil 3.6: Halat Çekme Oyun Alanı.....	52
Şekil 3.7: Arapsaçı Oyun Görseli.....	53
Şekil 3.8: Köşe Kapmaca Oyun Alanı Çizimleri	54
Şekil 3.9: Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği Örnek Soru ve Puanlaması.....	56

ÖĞRENCİLERDE GELENEKSEL ÇOCUK OYUNLARININ FİZİKSEL OKURYAZARLIĞA ETKİSİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğrencilerde geleneksel çocuk oyunlarının fiziksel okuryazarlığa etkisinin incelenmesidir. Bu amaç kapsamında öğrencilere ön test uygulandı sonrasında uygulama gurubu öğrencilerine 8 hafta boyunca geleneksel çocuk oyunları oynatıldı daha sonra son test uygulandı. Araştırmada öğrencilere ön test ve son teste veri toplama aracı olarak Barnett ve ark. (2022) tarafından geliştirilen ve daha sonra Karadağolu Topal Ç.ve ark. (2024) tarafından büyük çocuklar için geçerliğı ve güvenilirliğı yapılmış “Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeğı” uygulanmıştır. Öğrencilere geleneksel çocuk oyunlarından Kaleli yakan top, halat çekme, mendil kapmaca, sek sek, arapsaçı, çuval yarışı, köşe kapmaca, dokuztaş oyunları 8 hafta boyunca oynatılmıştır. Araştırmanın örneklemini Milli Eğitim Bakanlığı, Trabzon ili Çarşıbaşı ilçesinde bulunan Kadıköy ve Kerem Ortaokulu öğrencilerinden gönüllü ve veli onamı alınan basit rastgele örneklem yöntemiyle seçilen öğrenciler oluşturmuştur. Araştırma modeli ön test-son test desenli deneysel araştırma modelidir. Çalışmadan elde eden veriler SPSS 22.00 programında analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini bulmak için Shapir-wilk testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermediğı için, Mann-Whitney U testi gruplar arasındaki farkları değerlendirmek için ve Wilcoxon Signed-Rank testi ise ön-test ve son-test puanlarını karşılaştırmak için kullanılmıştır. Sonuç olarak diyebiliriz ki geleneksel çocuk oyunları öğrencilerin fiziksel okuryazarlık düzeylerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur. Gelecekteki yaşam tarzının daha sağlıklı ve uzun olabilmesi için çocukluk döneminden başlayarak düzenli olarak yapılan oyun ve egzersizler önemlidir. Bu yüzden okullardaki spor ve aktiviteler artırılmalı ve çocuklar küçük yaştan itibaren bu konuda beden eğitimi öğretmenleri, antrenörler ve aileler tarafından fiziksel okuryazarlık hakkında bilinçlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: *Geleneksel Çocuk Oyunları, Fiziksel Okuryazarlık, Fiziksel Aktivite*

THE EFFECT OF TRADITIONAL CHILDREN'S GAMES ON PHYSICAL LITERACY IN STUDENTS

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the effect of traditional children's games on physical literacy in students. For this purpose, a pre-test was applied to the students, then the students in the application group were made to play traditional children's games for 8 weeks, and then a post-test was applied. In the study, Barnett et al. used pre-test and post-test data collection tools for the students. (2022) and later developed by Karadağoğlu Topal Ç. et al. (2024) "Physical Literacy Scale in Children", which was validated and reliable for older children, was applied. Among the traditional children's games, Kaleli dodge ball, tug of war, handkerchief snatching, hopscotch, tangle, sack race, corner grab, and nine-stone games were played by the students for 8 weeks. The sample of the research consisted of students selected by the Ministry of National Education, from Kadıköy and Kerem Secondary Schools in Çarşıbaşı district of Trabzon province, by simple random sampling method, with voluntary and parental consent. The research model is an experimental research model with a pretest-posttest design. The data obtained from the study were analyzed in the SPSS 22.00 program. Shapir-wilk test was used to find out whether the data showed normal distribution. Since it was not normally distributed, the Mann-Whitney U test was used to evaluate the differences between groups and the Wilcoxon Signed-Rank test was used to compare pre-test and post-test scores. As a result, we can say that traditional children's games created a significant difference in the physical literacy levels of students. Regular games and exercises, starting from childhood, are important for a healthier and longer future lifestyle. Therefore, sports and activities in schools should be increased and children should be made aware of physical literacy by physical education teachers, coaches and families from an early age.

Key Words: *Traditional Children's Games, Physical Literacy, Physical Activity*

1. GİRİŞ

Çocukluktan itibaren insan gelişimi için en önemli olgulardan olan oyun kökleri çok eskiye dayanan bir yapıdır. Geleneksel çocuk oyunları geçmişten günümüze gelen oyunlar arasında ayrı bir öneme sahip olmakla birlikte değerli bir hazinedir. Bu oyunlar, çocukların sadece fiziksel becerileri değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve teorik gelişimlerini de destekleyip, kültürel bir miras niteliğindedir; toplumların tarihleri, gelenekleri, değerleri ve yaşam biçimlerini yansıtır. Geleneksel oyunların yaşatılması, çocukların kültürel bir kimlik kazandırılarak topluma daha bağlı bireyler olarak modellenmesine de yardımcı olur (Petrovska, Sivevska ve Cackov, 2013;Lestaringrum, 2017).

Teknolojik gelişmeler hayatımızın pek çok alanında büyük rahatlıklar ve yenilikler sunarken, bazı olumsuz etkiler de yaratabiliyor. Özellikle çocukların ve çocukların yetenekleri için teknolojik depolama, sosyal korumanın zayıflaması, sanal yayılma süresi boyunca artarken, fiziksel aktivitelerin serbest bırakılması gibi sorunlar ortaya çıkabiliyor. Teknolojik gelişmeler yaşam konforu ve konforu artırdıkça, günlük hareket düzeyimizi de düşürmektedir(Cankurt, 2019). Teknolojik gelişmelerle beraber çocukların fiziksel aktivitelere teşvik edilmesi büyük bir önem taşır. Aileler ve eğitim kurumları, çocukların günlük yaşamlarına egzersiz ve spor aktivitelerini dahil etmeleri için fırsatlar yaratmalıdır. Bu, park gezileri, spor kulüplerine katılım, okulda beden eğitimi derslerine aktif katılım ve ailece yapılan yürüyüşler gibi çeşitli yollarla gerçekleştirilebilir. Teknoloji kullanımının dengelenmesi ve çocukların ekran başında geçirdiği sürenin azaltılması da hareketsiz yaşam tarzının olumsuz etkilerini minimize etmek için kritik bir adımdır (Taşçı,2010).Geleneksel oyuncaklar ve oyunlar yerini dijital oyuncaklara ve dijital oyunlara bırakması çocukların oyun oynama alışkanlıklarını ve tercihlerini de değiştirmiştir. Şehirleşmenin artmasıyla birlikte çocukların açık hava alanlarında oyun oynayabilecekleri park ve yeşil alanların azalması da önemli bir etkendir. Daha az yeşil alana sahip olan şehirlerde, çocuklar açık hava oyunlarına erişimde kısıtlı kalabilirler. Bu durum, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir,

çünkü açık hava oyunları genellikle sosyal etkileşim, fiziksel aktivite ve doğayla bağ kurma fırsatları sunar. Çocukların oyuncak ve oyun tercihlerindeki değişimlerin sosyal ve duygusal gelişimlerini etkilediği konusunda önemli endişeler bulunmaktadır. Dengeli bir yaklaşımla, çocukların hem dijital hem de geleneksel oyuncaklarla ve oyunlarla etkileşimde bulunmaları ve açık hava aktivitelerine zaman ayırmaları önemlidir (Sezgin,2016). Geleneksel çocukların oyunları unutulmaya başlıyor, sadece kültürel bir kayıp olarak değil, çocukların gelişim açısından da ciddi bir eksiklik olarak görülebiliyor. Bu oyunlar, çocukların ruhsal dayanıklılığı, fiziksel güçler, sosyal iletişim ve problem çözme yeteneği kazandırmada önemli bir role sahiptir. Geleneksel oyunlar, çocukların ekibinin çalışması, empatiyi ve kurallara uyumu sağlamayı sağlayan bilgileri; Aynı zamanda enerji harcadıkları, dengede, koordine ve esneklik gibi yetenekleri geliştirdikleri bir araçtır. Bu oyunların unutulması, çocukların hem kendi kültürlerine olan bağlantılarının kuruluşuna hem de bütünsel gelişim alanlarında önemli olanaklardan mahrum kalmalarına neden olabilir (Hazar vd., 2017).Değişen yaşam koşulları, sıcaklıklar ve sosyalleşmeler, teknolojinin artması ve yayılmasındaki değişimler, okuldaki çocukların fiziksel aktivite düzeylerini olumsuz yönde etkilememektedir. Bu durum, çocukların hareketsiz bir yaşam tarzına yönelmesine neden olabilir. Ancak, çocukluk döneminde düzenli fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılması, ileri yaşlardaki yaşlarda sağlıklı bir yaşamın sürdürülebilmesinin oluşması sağlanır. Çocuklukta egzersiz öğrenme eğitimi, ergenlik özellikleriyle kıyaslandığında daha basittir, çünkü bu dönemde çocukların yetenekleri ve yeteneği kazanmaya daha yatkındır. Bu nedenle, çocukların sağlıklı gelişimi için erken yaşlardan itibaren fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi son derece önemlidir (Gallahue ve Donnely, 2003). Çocukluk döneminde kazanılan fiziksel aktivite alışkanlığı, çocukların hem bedensel hem de zihinsel gelişimlerini olumlu yönde etkiler. Bu dönemde yapılan spor aktiviteleri, çocukların motor becerilerini geliştirir, kemik ve kas yapısını güçlendirir ve sağlık probleminin önüne geçilmesini sağlar. Aynı zamanda, fiziksel aktiviteler çocukların sosyal becerilerini de geliştirir, özgüvenlerini artırır ve disiplin kazanmalarına katkıda bulunur. Bu nedenle, ailelerin ve eğitimcilerin çocukları fiziksel aktivitelere yönlendirmeleri, onlara spor yapma alışkanlığı kazandırmaları büyük önem taşır. Çocukların ilgisini çekebilecek çeşitli spor dallarına yönlendirilmeleri ve bu aktivitelerin eğlenceli hale getirilmesi, bu alışkanlıkların kalıcı olmasını sağlar. Ayrıca, ailelerin de bu süreçte rol model olmaları ve çocuklarla birlikte fiziksel aktivitelere katılmaları, çocukların motivasyonunu artıracaktır (Gallahue ve Donnely, 2003).

Çocukların fiziksel hareketsizliği sebebiyle meydana gelen sorunlar Beden eğitimi dersine pedagojik olarak kapsamlı yaklaşımlar oluşturulması gerektiğini öne çıkarmaktadır. Fiziksel okuryazarlık, beden eğitimi derslerinde ve okul atmosferinde fiziksel olarak aktif bir hayat felsefesini ve sağlıklı yaşamın bir parçası olmuştur. Ayrıca fiziksel okuryazarlığın sağlık ve refahı düzeltmek için önemli beden eğitimi yapısı olduğu vurgulanmaktadır (Guthold, Gretchen, Leanne, & Fiona, 2020). Örneğin okullarda 8-12 yaş öğrencilere yapılan fiziksel okuryazarlık değerlendirilmesi beden eğitimi, spor, obezite, hareketsizliğin sağlık problemlerine katkı bulunabileceğine yönelik bir tartışma kavramı ortaya çıkarmıştır (Longmuir, ve diğerleri, 2015). Fiziksel okuryazarlık birçok ülkede Beden Eğitimi müfredatının temelini oluşturduğu bilinciyle öğretmenlerin fiziksel okuryazarlık sevgilerini anlamak, Beden Eğitimi politikalarını arttırmak için temel güçtür. Fiziksel okuryazarlık kaliteli beden eğitimi yönergelerinin temelini atmakta öğrencilere sağlıklı hayat felsefesini öğretmenin temelini oluşturduğundan Beden eğitimi politikasına evrilmektedir (Morgan & Hansen, 2008).

Okuryazarlık, okur ve yazar anlamına gelen iletişim aracı değildir. Okuryazarlık bilgi, yetenek tecrübeleri içinde bulundurup bireye sunmaktır. Hayat boyu bireyin hedefli bir şekilde fiziksel aktivitelere devam ettirebilmesi amacıyla bu çalışmaların önemini kavrama ve hayat boyu uygulama için sorumluluk alması fiziksel yeterliliğe, motivasyona ve güvene sahip olmasını sağlayan fiziksel okuryazarlıktır (Capel ve Whitehead, 2012). Uluslararası Fiziksel Okuryazarlık Derneği, fiziksel okuryazarlığı “ yaşam boyu fiziksel aktivitelere katılım için motivasyon, güven, fiziksel yeterlilik, sorumluluk alma ve değer verme konusunda bilgi ve anlayış” olarak açıklamaktadır (IPLA- Uluslararası Beden Okuryazarlığı Derneği,2017).Fiziksel okuryazarlık kişinin çeşitli becerilerinin gelişmesinin yanında sağlıklı yaşam kalitesini artırmadaki etkisi en önemli etkenlerdendir. Anaokulundan itibaren bu becerilerin kazanılması yaşam boyu sürecek sağlık büyümenin en önemli adımıdır (Hassani ve ark.,2023).Kişinin fiziksel okuryazarlığa sahip olması ve fiziksel aktivite içinde hareketli bir yaşamı hayat boyu devam ettirmesi bakımından önemlidir. Fiziksel becerilerin kazandırılmasında sadece beden eğitimi dersi yeterli olmayıp çocukların serbest zamanını değerlendirebilecekleri ve pekiştirecek olarak kullanabilecekleri geleneksel çocuk oyunlarını kazandırmak gerekmektedir (Haerens, Kirk, Cardon ve De Bour deaudbuij, 2010).Bir birey fiziksel olarak okur-yazar ise, bedeninin işlevlerini anlar, hareket etme yeteneğine sahiptir ve bedenini etkili bir şekilde kullanabilir. Temel motor becerilere sahip olmak, yürüme, koşma, zıplama gibi hareketlerde başarılı olmayı içerir. Bu beceriler, bireyin günlük

yaşamında fiziksel aktiviteleri yapmasını ve sporla ilgilenmesini kolaylaştırır. Fiziksel okuryazarlık, aynı zamanda spor ve fiziksel aktiviteye yönelik olumlu bir tutum geliştirmeyi de içerir. Bu, bireyin sporun ve fiziksel aktivitenin sağlık ve refahı üzerindeki faydalarını anlaması ve değer vermesiyle ilgilidir. Olumlu bir tutum, bireyin düzenli olarak egzersiz yapma ve aktif bir yaşam tarzını benimseme olasılığını artırabilir (Şentürk, 2019).

Bu bilgiler doğrultusunda geleneksel çocuk oyunlarının çocukların çok yönlü gelişimini sağlayıp fiziksel okuryazarlıklarına katkı sağladığı anlaşılmaktadır. Geleneksel çocuk oyunları bir eğitim aracı olarak baktığımızda öğrencilerin fiziksel okuryazar bireyler olmasına katkısını ortaya koymak amaçlanmıştır.

1.1 Araştırmanın Genel Amacı

Öğrencilerin geleneksel çocuk oyunları sayesinde fiziksel okuryazarlığı alışkanlık haline getirilmesi ve fiziksel okuryazarlığa bir hayat biçimi şeklinde bakmasını sağlamaktır.

1.2 Araştırmanın Alt Problemleri

- Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Fiziksel Etkisi Var Mıdır?
- Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Psikolojik Etkisi Var Mıdır?
- Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Sosyal Etkisi Var Mıdır?
- Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Bilişsel Etkisi Var Mıdır?

1.3 Araştırmanın Hipotezleri

- Geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin fiziksel okuryazarlığına olumlu etkisi vardır.
- Geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin fiziksel gelişimine olumlu etkisi vardır.
- Geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin psikolojik gelişimine olumlu etkisi vardır.
- Geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin sosyal gelişimine olumlu etkisi vardır.
- Geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin bilişsel gelişimine olumlu etkisi vardır.

1.4 Araştırmanın Önemi

Modern yaşamın getirdiği teknoloji bağımlılığı, yoğun çalışma temposu ve şehirleşmenin etkisiyle insanlar, özellikle çocuklar ve gençler, daha az hareket etmeye başlamışlardır. Bu durum, obezite, diyabet, kalp hastalıkları ve diğer kronik rahatsızlıkların yaygınlaşmasına yol açmaktadır. Fiziksel aktiviteye aktif katılım ve faaliyetlerin yaygınlaştırılması döneminde kişilerin ve çevrenin fiziksel aktivitenin faydaları, farklı türleri, nasıl yapılacağı ve ne sıklıkta yapılması gerektiği hakkında bilgi sahibi olmaları, fiziksel aktiviteye katılma konusunda motive olmaları, fiziksel aktiviteyi güvenli ve etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek için gerekli beceri ve yeteneklere sahip olmaları gereklidir. Bireylerin hem mevcut dönemde hem de yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılımlarını sürekli kılar ve böylece genel sağlık ve esenliklerini artırır (Çalışandemir,2016). Oyun, çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimlerine katkıda bulunan temel bir faaliyettir. Oyun becerilerini desteklemek için çocuklara çeşitli oyun fırsatları sunmak önemlidir. Geleneksel çocuk oyunları çocukların çok yönlü gelişimini destekler ve çocukların oyun oynarken özgür olmalarına ve kendi oyunlarını yaratmalarına olanak tanımak, onların gelişimini daha da teşvik eder. Çocukluk döneminde kazanılan oyun bilgisi ve kültürü, sağlıklı yaşam tarzını destekler ve yetişkinlik dönemine kadar devam eden sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzına yönlendirir. Çocukların hareket yeteneklerinin gelişimi ve fiziksel aktivitenin önemi, bu süreçte büyük bir rol oynar

(Yıldız,2019).Çocukların temel hareketler ve ergenlik döneminde katıldıkları etkinliklerin kaliteli ve dikkat çekici olması, onların etkinliklere önem vermelerini, aktif katılmalarını ve hayat boyu sürdürebilmelerini sağlar. Ayrıca bu dönemler onların sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzını sürdürebilmeleri için kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, ebeveynler, eğitimciler ve toplum liderleri bu tür programların geliştirilmesi ve teşvik edilmesi konusunda çaba göstermelidirler. Geleneksel çocuk oyunları aracılığıyla fiziksel okuryazarlığın alışkanlık haline gelmesi ve yaşam biçimi olarak benimsenmesi sağlanabilir. Bu, çocukların sağlıklı bir yaşam sürmelerine ve fiziksel ve zihinsel gelişimlerini desteklemelerine yardımcı olacaktır (Fedakar ve Korkutan, 2016).

Çocukların sağlıklı gelişimi ve ileri yaşamlarında sağlıklı kalabilmeleri için düzenli fiziksel aktivite teşvik edilmelidir. Ebeveynler, okul yöneticileri ve toplum liderleri bu konuda işbirliği yaparak çocuklara fiziksel aktivite alışkanlıkları kazandırmalı ve bu alışkanlıkların sürdürülmesini teşvik etmelidirler. Çocukluk döneminde sağlanan pozitif deneyimler, ileri yaşlarda bireyin kişiliğini, karakterini ve genel yaşam kalitesini derinlemesine etkiler. Bu süreçte çocuklara destek olmak ve olumlu deneyimler yaşamalarını sağlamak, uzun vadeli gelişimleri için kritik önem taşır. Fiziksel aktivite düzenli bir şekilde yapıldığında, insanların hayatlarına olumlu katkıları çok fazla oluyor. Hem fiziksel sağlık üzerindeki etkileri hem de zihinsel ve duygusal iyilik hali üzerinde büyük öneme sahiptir. Düzenli egzersiz yapan insanlar genellikle daha enerjik, mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürüyorlar (Şen,2012).Düzenli ve planlı fiziksel etkinliklerin çocukların sağlıklı büyüme ve gelişmelerine çok büyük katkıları oluyor. Ayrıca kötü alışkanlıklardan uzak durmalarına, sosyalleşmelerine ve kronik hastalıkların riskini azaltmalarına da yardımcı oluyor. Hayat boyu devam ettirilen fiziksel aktiviteler ise yaşam kalitesini artırıyor ve genel sağlık durumunu iyileştiriyor. Sedanter yaşam tarzı, özellikle çocuklar ve gençler arasında yaygınlaşıyor ve birçok sağlık sorununa yol açabiliyor. Bu nedenle fiziksel aktivitenin teşvik edilmesi kadar, televizyon ve bilgisayar gibi ekran önünde geçen zamanın kontrol altına alınması da önemlidir. Bu sürelerin azaltılması, çocukların daha fazla hareket etmelerini teşvik edebilir ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olabilir. Ailelerin bu konuda bilinçli olmaları ve çocuklarına aktif zaman geçirmeleri için fırsatlar yaratmaları da büyük önem taşıyor (Toksoy,2010).Çocukların günlük olarak en fazla iki saat ekran başında vakit geçirmeleri, hem fiziksel sağlık hem de zihinsel gelişimleri açısından önemli bir kısıtlama olabilir. Bunun yanı sıra, çeşitli aktiviteler aracılığıyla günlük yaşamlarında aktif olmaları teşvik edilmeli. Ulaşım için yürüyüş veya bisiklet kullanımı, oyun ve

spor aktiviteleri, okulda veya dışarıda beden eğitimi dersleri gibi faaliyetler çocukların hareketli olmalarını sağlayabilir. Ailelerin bu konuda çocuklarına örnek olmaları da önemlidir. Aynı zamanda, okulların ve toplumun çocuklara ve gençlere yönelik fiziksel aktiviteleri teşvik etmesi ve desteklemesi gerekmektedir. Bu şekilde, sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmaları ve sedanter yaşam tarzının olumsuz etkilerinden korunmaları mümkün olabilir (Sevinç,2019).

Fiziksel okuryazarlık kavramı son zamanlarda daha fazla önem kazanmaya başladı. Fiziksel okuryazarlık, bireylerin bedenlerini doğru ve etkin bir şekilde kullanma yeteneği olarak tanımlanabilir. Bu yetenek, kişilerin günlük yaşamda fiziksel aktiviteleri gerçekleştirme, spor yapma, egzersiz programlarına katılma gibi faaliyetlerde ne kadar becerikli olduklarını ve bu aktivitelerden ne kadar fayda sağlayabileceklerini gösterir (Whitehead 2010).Düzenli fiziksel aktiviteye katılma alışkanlığı kazanan bireyler, bu aktivitelerin kendilerine ne gibi faydalar sağladığını zamanla daha iyi anlayacaklar. Bu süreçte fiziksel aktivitenin sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gözlemleyecekler ve bu bilinçle hareket etmeye başlayacaklar. Dolayısıyla, fiziksel aktiviteye teşvik edilen ve düzenli olarak katılan bireyler zamanla fiziksel okuryazarlık düzeylerini artıracaklardır. Fiziksel aktivite ortamlarının hazırlanması ve bireylerin katılımının teşvik edilmesi fiziksel okuryazarlığı desteklemenin önemli yollarından biridir (Whitehead 2013).

Beden eğitimi dersleri ve okullar gençlerin ve çocukların fiziksel okuryazarlık düzeylerini geliştirmek için önemli bir rol oynayabilir. Bu adımlar, çocukların fiziksel okuryazarlıklarını geliştirmek ve sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmalarını desteklemek için önemlidir. Beden eğitimi derslerinin kalitesi ve içeriği bu süreçte kritik bir rol oynar. Bu sebeple fiziksel okuryazarlık serüveninde beden eğitimi camiasına ayrı sorumluluklar düşmektedir. Fiziksel okuryazarlığın okullardan istenilen sorumlulukları verimli şekilde yapıp kazandırabilme ve istenen bilgi yetenek ve motivasyonun öğrencilerin hayat boyu yarar sağlaması için geleneksel çocuk oyunlarının beden eğitimi derslerinin temelinde yer alması gerekmektedir. Okulların en önemli görevlerinden biride öğrencileri gerçek yaşama hazırlamak olduğunu bilinciyle öğrencilere kazandırılmak istenen becerilerin bu çerçevede yapılmadı gerekmektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin yıllık planlarında yer alan etkinliklerin öğrencilerin fiziksel okuryazarlıklarını geliştirmeleri açısından da önemlidir. Fiziksel okuryazarlığın etkili bir şekilde uygulanması kişinin kendini gerçekleştirme, güven ve benlik algısı gelişiminde rol edinir. Böylelikle kaliteli bir yaşam temelleri atılmış olacaktır. Ayriyeten fiziksel

okuryazarlık kavramını anlaşılması ve hayat geçirilmesi kişinin fiziksel duyuşsal, bilişsel ve sosyal olarak gelişimine katkı sağlayacaktır. Ülkemizde ilkokullarda 2-10 saat, ortaokul ve liselerde 1-2 saat beden eğitimi ders saati uygulanmaktadır. İlkokullarda 10 saate kadar çıkan oyun dersi verimli ve aktif bir şekilde sınıf öğretmenleri tarafından yapılmamaktadır. Ortaöğretim kademesinde ise yetersiz gelmektedir. Beden eğitimi ders saatlerin yeterli olmaması toplumsal düzeydeki fiziksel aktivite ve fiziksel okuryazarlık kültürünün oluşturulmasının sağlanmasına yeterli olmayacaktır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2024–2025 eğitim-öğretim yılında Trabzon Çarşıbaşı İlçesi Kadıköy ve Kerem Ortaokulundan toplam 60 öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırma 11-12 yaş gurubu öğrenciler ile sınırlıdır.

Araştırma katılımcıları kız ve erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Araştırma 8 hafta uygulanan 8 geleneksel oyun ile sınırlıdır.

Araştırmada incelenen fiziksel okuryazarlık düzeyi, Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği (Karadağoğlu Topal Ç.ve ark.,2024) ile sınırlıdır.

1.6 Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kullanılan ölçek, araştırmanın hedefine ulaşmayı sağlayacak geçerli ve güvenilir verileri yansıtacaktır.

Araştırmaya katılan öğrenciler ölçek sorularına gerçek görüşlerini belirtecektir.

Araştırmaya katılan öğrenciler geleneksel oyunların etkililiğini belirlemede içtenlik gösterecektir.

1.7 Tanımlar

Okuryazarlık: Bireyin çevresindeki olayları anlama, etrafını tanıma ve etkileşim içinde olma sürecinde hayati bir öneme sahiptir. Bireyin kendisini ve çevresini anlamasını, analiz etmesini, karar vermesini ve eyleme geçmesini sağlayan bir araçtır. Bu nedenle, okuryazarlık sadece kitapları okumakla sınırlı değildir; aynı zamanda bireyin çevresindeki dünyayı anlama ve etkileme yeteneğini de içerir (Altun,2005).

Fiziksel okuryazarlık: Fiziksel okuryazarlık, bireyin günlük yaşamlarında fiziksel aktivite düzeylerini anlama ve bu aktiviteleri sürdürülebilir bir şekilde entegre etme yeteneğini ifade eder. Bu kavram, fiziksel aktivitenin önemini anlama, sağlıklı yaşam için gereken minimum fiziksel aktivite düzeylerini belirleme ve bu aktiviteleri düzenli olarak sürdürme becerisiyle ilgilidir. Erken yaşlarda kazanılan fiziksel okuryazarlık düzeyi, bireylerin hayatları boyunca fiziksel aktiviteye katılım düzeyini, sürdürülebilirliğini ve fiziksel aktivitenin yaşam tarzı haline gelmesini büyük ölçüde etkiler (Çuhadar, 2021).

Geleneksel oyun: Türk kültürünün derin köklerine ve zengin geçmişine dayanan önemli bir mirası temsil eder. Nesilden nesile aktarılan bu gelenekler ve ritüellerdir. Türk halkının birliğini ve kimliğini güçlendirirken, aynı zamanda kültürel çeşitliliğini ve zenginliğini içerir (İşler,1997).

Eğitsel oyun: Katılımcılara belirli bir beceri, bilgi, yetenek kazandırmak ve geliştirmek için temelinde eğitim amacı taşıyan deneyim ve ihtiyaçlara göre kuralların esnetildiği aktivitelerin oyunlaştırılmış egzersizlerdir (Hazar, 2006).

Oyun: Belirli bir hedefe yönelik olabileceği gibi amaçsız yani eğlence amaçlı yapılan, çocuğun isteğine bağlı, belirli bir kurala tabi ya da tamamen kuralsız serbest şekilde olan, çocuğun problem çözme becerileri, dil gelişimi, duygusal ifade ve sosyal etkileşim gibi gelişimini destekleyen ve yaşam becerilerini öğrenmelerine ortam hazırlayan bir süreçtir (Dönmez, 1992).

Beden eğitimi: Bireylerin fiziksel hareketliliğini teşvik ederken aynı zamanda onların fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini desteklemeyi amaçlayan bir disiplindir. Beden eğitimi, diğer eğitim alanlarından farklı olarak “hareket öğrenme ve hareket yoluyla öğrenme”

prensiplerine dayanır. Bu yaklaşımda, bireyler fiziksel hareketler aracılığıyla bilgi ve beceri kazanır ve aynı zamanda bu hareketler yoluyla öğrenirler (Tamer ve Pulur, 2001).

Fiziksel aktivite: Fiziksel aktivite, günlük yaşamda yapılan her türlü bedensel hareketi içerir ve bu hareketler genellikle iskelet kaslarını kullanarak gerçekleştirilir. Ayrıca, bu aktiviteler sırasında enerji harcanır. Bu tür aktiviteler, günlük rutinlerimizin bir parçasıdır ve genellikle fiziksel aktivitenin doğal birer örneğidir (Sallis, Prochaska, Taylor, 2000).

Egzersiz: Kişiyeye özel olarak belirlenen ve düzenli olarak tekrarlanan aktivitelerle fiziksel uygunluk düzeyini artırmayı hedefleyen bir planlama sürecidir. Bu tür bir planlama, bireyin belirli hedeflerine ulaşmasına yardımcı olabilir ve genellikle egzersiz programları veya spor aktiviteleri gibi bir dizi aktiviteyi içerir (Özer, 2001).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Oyun

Oyunun insanlık tarihi boyunca önemli bir rolü vardır. Oyun, çocukların bedensel, zihinsel ve psikososyal gelişimlerini destekleyen ve çocukların hayat tecrübelerine zenginlik katan çok yönlü bir sistemdir (Kara,2022). Oyun, çocukların sosyal iletişimi kurallarını yerine getirdiklerini, davranışlarını kontrol edebildikleri ve duyuşsal gelişimlerini destekledikleri önemli bir aktivite olup çocukların gerçek dünya ile hayal dünyası arasında bağ kurmalarını, sosyal becerilerini geliştirmelerini ve duygusal olarak sağlıklı bir şekilde büyümelerini sağlayan önemli bir uygulamadır (Ayan, 2016). Çocuklar için oyun çok önemli bir fırsattır ve aslında yetişkinler için de değerlendirilmesi gereken bir aktivitedir. Oyun, çocukların gelişimini desteklerken, yetişkinlerin de birçok yönden faydalanabileceği bir öğrenme ortamıdır (Mangır ve Aktaş, 1993) .

2.2 Geleneksel Çocuk Oyunları

Geleneksel çocuk oyunları, basit araç-gereçler ve diğer çocuklarla birlikte oynanabilme özelliği sayesinde önemli bir yere sahiptir. Günümüzde teknoloji ve dijitalleşmenin artmasıyla birlikte, çocuklar daha çok elektronik oyunlara yönelmektedirler ve geleneksel oyunlar unutulmaya başlanmıştır. Bu durum, çocukların fiziksel aktiviteden uzaklaşmalarına, sosyal etkileşimlerinin azalmasına ve doğal oyun deneyimlerini kaybetmelerine neden olabilir (Ünüvar, 2016). Geleneksel çocuk oyunlarının ihmal edilmesi yalnızca kültürün kaybolmasını ifade etmez, bununla birlikte oyunların sağladığı çeşitli faydaların da göz ardı edilmesi anlamına gelir. Bunun ile birlikte fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkısıda hiç olmaktadır (Hazar ve ark., 2017).

Geleneksel çocuk oyunları, çocuk folkloru çalışmalarının önemli bir parçasıdır ve kültürel yaratımlar olarak büyük bir değere sahiptir. Bu oyunlar, çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini desteklerken aynı zamanda kültürel kimliklerinin oluşmasına da katkı sağlar. Geleneksel çocuk oyunları, toplumsal değerlerin, normların ve bilgilerin nesilden nesile aktarılmasında kritik bir rol oynar. Oyunlar, çocukların işbirliği yapmayı, rekabet etmeyi, problem çözmeyi ve kurallara uymayı öğrenmelerine yardımcı olur. Ayrıca, bu oyunlar çocukların fiziksel gelişimlerine de katkıda bulunur. Çocuk folkloru çalışmaları, bu oyunların kökenlerini, varyantlarını ve oynanma şekillerini inceler. Ayrıca, oyunların çocukların kültürel ve sosyal hayatındaki yerini, eğitimde nasıl kullanılabileceğini ve modern zamanlarda nasıl evrildiğini araştırır. Bu bağlamda, geleneksel çocuk oyunları, çocuk gelişimi ve eğitimi alanındaki çalışmalarda önemli bir referans kaynağıdır (Eroğlu,1994).

2.3 Geleneksel Çocuk Oyunların Eğitimdeki Yeri

Çocuklar oyun oynayarak öğrenirler. Oyun, çocukların bilgi, yetenek ve alışkanlıkları yaparak, yaşayarak öğrenmelerine yardımcı olan doğal bir süreçtir. Oyun çocukların insan ilişkilerini, yardımlaşma, iletişim, bilgi edinme, alışkanlık ve deneyim kazanma, yaşam rollerini anlama gibi önemli olguları kavramalarına, benimsemelerine ve pekiştirmelerine yardımcı olur. Oyun, çocukların yeteneklerini ve kişilik özelliklerini daha belirgin hale getirir. Oyun oynarken çocuklar kendilerini ifade ederler ve bu süreçte öğretmenler, ebeveynler ve diğer gözlemciler çocukların yeteneklerini ve kişiliklerini daha iyi tanıyabilirler. İşte bu yüzden oyun, gerçek bir eğitim aracı olarak kabul edilir (MEB, 2007).

Oyunla eğitim, dünyada temel eğitimin kaçınılmaz bir faktör olarak kabul edilmektedir. Oyun, çocukların öğrenme süreçlerini daha etkili ve kalıcı hale getiren güçlü bir araçtır. Dönemimizde oyunla eğitim, büyümekte olan nesillerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimini hedefleyen, genel eğitimin tamamlayıcısı aynı zamanda parçası kabul edilmektedir. Bu yaklaşım, bilinçli ve planlı faaliyetlerle çocukların bütünsel gelişimini destekler (Ayan ve Dündar, 2009).

Oyun, çocukların becerilerini ve bilgilerini geliştirmek için doğal ve etkili bir yoldur.

Neden Oyun?

- Çocuk oyun ile doğru cevaba değil de açık uçlu öğrenmeye yönlendirilir.
- Oyun ile birlikte ezer yapılmaz yeni düşünceler üretmesi sağlanır.
- Oyun içinde tüm çocuklar aktiftir. Oyun arkadaşlarıyla üretirler, paylaşırlar.
- Oyunlarda işbirlikçi yaklaşım sergilerler.
- Çocuklar çevre taklidi yapıp yeni deneyimler kazanır.
- Oyun dinamik ve esnek bir süreçtir. Genellikle özgürce ve kendiliğinden gerçekleşir.

Tüm bunlardan yola çıkarsak oyun, bir eğitim yöntemi olarak kullanıldığında sağladığı faydalar şunlardır;

- Tavrı, davranış değiştirme,
- İlerde yeni rolleri almaları için etkili bir hazırlık aracı,
- Başarı seviyesinde yükselme,
- Sosyal yetenek sahibi olma,
- Mutluluk düzeyinde artış,
- Güdülenmede artış (Pehlivan, 2005).

2.4 Geleneksel Çocuk Oyunlarının Çocuğun Gelişimine Etkisi

Çocuğun gelişiminde hareket etmenin önemi ve eğitimdeki değeri modern çağla beraber artmıştır. Teknolojik gelişmeler insan yaşamını kolaylaştırmakla birlikte sağlıksız ve hareketsiz bir nesil meydana getirmiştir. Hareket etmeyen, rekreasyon bilinci olmayan, tv-pc karşısında

zaman geçiren veya akademik başarıya odaklanmış bir neslin çocuk yaşlarda sağlık problemleri yaşadığı görülmektedir. Sağlıklı gelişim için hareket en önemli faktördür. Fiziksel gelişiminde; kas-iskelet sisteminin en uygun gelişimini destekler, akciğer kapasitesini artırır ve solunum sisteminin daha verimli çalışmasını sağlar, kas kütesini artırır, kas gücünü ve dayanıklılığını geliştirir, vücut yağ oranını azaltır ve sağlıklı bir vücut ağırlığının korunmasına yardımcı olur, bağışıklık sistemini güçlendirir ve hastalıklar karşısında direnci artırır, düzgün bir postürün korunmasına ve omurga sağlığının desteklenmesine yardımcı olur. Bu nedenlerle, ergenlik döneminde düzenli fiziksel aktivite alışkanlıklarının kazanılması, sağlıklı bir yaşam için temel oluşturur. Gençlerin bu dönemde fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi, ileri yaşlarda sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzını sürdürmelerine yardımcı olur (Zahner ve ark. 2013). Psikososyal gelişiminde; stresi azaltır, dikkat ve konsantrasyonu artırır ve böylece öğrenme kapasitesini geliştirir, sosyal becerilerinin gelişimine yardımcı olur, kişiliğin gelişimini destekler, duygular işe baş etmeyi öğretir (Philipp, 2017).Bilişsel gelişiminde; fiziksel aktiviteler ve oyun duyuşsal olarak kayıt altına alınıp duyuşsal aktiviteler olarak kabullenilmektedir. Böylece fiziksel aktivite ile entelektüel gelişimin birbiriyle bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır (Saleschke, 2017). İletişim Becerileri ve Dil Gelişiminde; çocuk oyun ve aktivite esnasında konuşmadan el kol hareketleri ile ağlayarak, gülererek, başı ve kaşları ile iletişim halinde olabilmektedir. İletişim hareket ile kontrol altına alınmıştır. İletişim yeteneği motor becerinin artması ile gerçekleşmektedir. Dilin ve yazının öğrenilmesi motor gelişime bağlıdır. Dil bozukluğu olan çocukların bilişsel ve motorik becerilerde sorunlar yaşadığı görülmektedir (Schwarz,2014).Duyuşsal gelişiminde; fiziksel aktivite ve oyun, çocukların duygularını yaşadıkları, tecrübelendikleri, duyuş ve düşüncelerini ifade etmeyi becerebildikleri bir ortam olarak faydanılabilmektedir. Hareket etmek çocukların en temel özelliğidir. Fiziksel aktivite ve oyun ile olumlu tecrübeler yaşayan çocuklar iyi bir benlik algısı oluşturabilmektedirler. Becerileri sayesinde güven duyuşu gelişip ileride daha fazlası için çaba göstereceklerdir. Böylece kendi duygularını öğrenip sosyal hayatlarında kullanacaklardır (Schwarz, 2014).

2.4.1. Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun fiziksel gelişime etkisi

Büyüme ve gelişim, insan yaşamının her aşamasında devam eden dinamik ve karmaşık bir süreçtir. İnsan gelişimi genellikle birçok farklı alanı kapsar, ancak fiziksel gelişim bunlardan biridir. Bireyin ağırlık, boy, hacim gibi bedensel ölçülerinde meydana gelen değişikliklerle birlikte fiziksel görünümdeki değişimleri kapsar. Fiziksel gelişim, diğer gelişim alanlarının temelini oluşturur çünkü sağlıklı bir vücut, bireyin diğer

alanlarda başarılı olmasını destekler. Sağlıklı bir beden, sağlıklı bir gelişimin göstergesidir çünkü vücut, diğer gelişim alanları üzerinde etkilidir. Örneğin, düzenli egzersiz yapmak ve sağlıklı beslenmek hem fiziksel hem de zihinsel sağlığı destekler. Fiziksel aktivite, beyin fonksiyonlarını artırır, stresi azaltır ve duygusal dengeyi sağlar. Ayrıca, sağlıklı bir beden, sosyal ilişkilerde de olumlu bir etkiye sahiptir çünkü fiziksel olarak rahat hissetmek, sosyal etkileşimleri artırabilir. Her gelişim aşamasında, bireyler bedenlerini kullanarak o döneme ait görevleri yerine getirmek zorundadırlar. Örneğin, bebeklik döneminde emeklemek ve yürümek, çocukluk döneminde oyun oynamak ve spor yapmak, ergenlik döneminde bedeni tanımak ve kabul etmek gibi. Dolayısıyla, fiziksel gelişim, bireyin yaşam boyu gelişiminde kritik bir rol oynar (Ceylan, 2009). Geleneksel oyunlar genellikle doğal ortamlarda oynanır ve bu oyunlar genellikle çocukların fiziksel hareketliliğini teşvik eder. Atlama, zıplama, vurma, kaçma, kovalama, itme, çekme, atma, yakalama gibi hareketler, çocukların motor becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bu tür aktiviteler, denge, koordinasyon ve kuvvet gibi önemli fiziksel yetenekleri güçlendirir (Kuru, 2009). Açık havada oynanan hareketli oyunlar birçok fayda sağlar. Güneş ışınları, vücudun D vitamini üretmesini sağlar ve kemik sağlığı dahil olmak üzere çeşitli fizyolojik fonksiyonlar için önemlidir. Bol temiz hava ve oksijen almak, genel sağlık ve zindelik için önemlidir; bu da bağışıklık sisteminin güçlenmesine, enerji seviyelerinin yükselmesine ve zihinsel berraklığın artmasına yardımcı olabilir. Hareketli oyunlar ise fiziksel uygunluğu artırır, kasları güçlendirir, dayanıklılığı artırır ve kalp sağlığını destekler. Düzenli fiziksel aktivite, aynı zamanda ideal vücut ağırlığını korumaya yardımcı olabilir ve genel olarak daha düzgün bir görünüme sahip olmayı teşvik edebilir. Bu nedenle, açık havada oynanan hareketli oyunlar, bireylerin hem fiziksel hem de zihinsel sağlığına katkı sağlar. Temel hareket becerileri olan kuvvet, esneklik, çeviklik, dayanıklılık, koordinasyon ve sürat gibi yetenekler de geleneksel oyunlarla geliştirilir. Bu beceriler, çocukların fiziksel aktivitelere katılımını artırır, spor yapmalarını teşvik eder ve genel olarak sağlıklı bir yaşam tarzını benimsemelerine yardımcı olur. Dolayısıyla, geleneksel oyunlar çocukların fiziksel ve motor becerilerinin gelişimine önemli katkılarda bulunur (Tuncor, 2000).

2.4.2 Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun psikolojik gelişime etkisi

Oyunlar çocukların psikolojik gelişimini etkileyen önemli bir araçtır ve çocukların kişiliklerini şekillendirir. Arkadaşlarının etkisiyle veya oynadığı oyunların doğası gereği çocuklar farklı kişilik özelliklerini geliştirebilirler. Oyunlar, çocuklara kendi güçlerini ve sınırlarını keşfetme

fırsatı sunar. İçe dönük çocuklar, oyun aracılığıyla dışa dönük hale gelebilirler ve daha girişken, sosyal becerilere sahip bireyler haline gelebilirler. Öte yandan, çocukların oynamayı tercih ettiği oyunlar ve bu oyunlarda aldığı roller, onların kişilik özellikleri hakkında önemli ipuçları verir. Örneğin, liderlik vasfına sahip bir çocuk, oyunda liderlik rolünü alabilir, arkadaşlarını yönlendirebilir ve oyunu yönetebilir. Ancak, bu durumun tersi de geçerlidir. Bazı çocuklar içe dönük olabilir ve sosyal etkileşimlerden kaçınabilirler. Bu durumda, çevreleriyle güçlü bir ilişki kurmakta zorlanabilirler ve liderlik gibi dışa dönük özellikleri geliştirmekte zorlanabilirler. Oyunlar çocukların kişilik gelişiminde önemli bir rol oynar ve çocukların oyun tercihleri ve oyunlarda aldıkları roller, kişilik özellikleri hakkında bize önemli ipuçları verir. Oyunlar, çocukların kendilerini ifade etmeleri, güçlü yönlerini sergilemeleri ve zayıf yönlerini geliştirmeleri için değerli bir ortam sağlar (Tezcan, 1977).Oyun doğal bir öğrenme ortamıdır ve çocukların birçok yeteneğini sergilemelerine, deneyim kazanmalarına ve öğrenmelerine olanak tanır. Oyun sırasında çocuklar, problem çözme, iletişim kurma, işbirliği yapma gibi becerileri geliştirirken aynı zamanda yaratıcılıklarını da kullanırlar. Hatalarını yapma ve bu hatalardan öğrenme fırsatı bulurlar. Oyunda çocuklar, güçlü yönlerini sergileyerek özgüven kazanırlar ve kendi yeteneklerini keşfederler. Aynı zamanda, zayıf yönlerini fark ederler ve bunları geliştirmek için çaba gösterirler. Hızlı düşünme ve doğru karar alma becerilerini, oyun sırasında karşılaştıkları çeşitli durumlarla başa çıkarak geliştirirler. Oyun aynı zamanda disiplini öğrenmek için de önemli bir ortamdır. Kurallara uyum sağlama, sabırlı olma, sırayla beklemeyi öğrenme gibi disiplin konuları, oyun sırasında çocuklar tarafından öğrenilir ve uygulanır (Hazar,2006).Oyunlar, çocuklara toplumsal kurallara uymayı, diğerleriyle işbirliği yapmayı, empati kurmayı, paylaşmayı ve çeşitli duygusal becerileri geliştirmeyi öğretir. Oyun sırasında çocuklar kurallara uymayı, eğer uymazlarsa sonuçlarına katlanmayı öğrenirler. Bu, onlara sorumluluk alma ve kabul etme becerisi kazandırır. Aynı zamanda, arkadaşlarına saygı göstermeyi, onları dinlemeyi ve empati kurmayı öğrenirler. Oyunlar ayrıca çocuklara özgürlük ve özgürlüğün sınırlarını anlamayı öğretir. Oyun sırasında çocuklar kendi kararlarını alırken ve sınırları belirlerken özgürlüklerini kullanırken, diğerlerinin özgürlüklerini de saygıyla kabul etmeyi öğrenirler (Tuncor, 2000).Çocuklar, oyun aracılığıyla öfke, korku, sevinç gibi duygularını ifade ederler ve böylelikle duygusal zekalarını geliştirirler Çocuklar oyun sırasında birlikte çalışmayı, paylaşmayı, empati kurmayı ve çatışmaları çözmeyi öğrenirler. Oyunda arkadaşları tarafından dışlanmamak için uyumlu olma ihtiyacı duyarlar ve bu da onların sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar. Çocuklar oyun sırasında birlikte çalışmayı, paylaşmayı, empati kurmayı ve çatışmaları çözmeyi öğrenirler. Oyunda arkadaşları tarafından dışlanmamak için uyumlu olma ihtiyacı duyarlar ve bu da onların sosyal

becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar (Özhan,1997).Çocukların oyun sırasında sergiledikleri davranışlar genellikle ailelerinden aldıkları eğitimi yansıtır. Evdeki aile dinamikleri, çocuğun oyunlardaki davranışlarını etkiler ve şekillendirir. Oyunlar, çocukların davranışlarını pekiştiren ve değiştiren bir deneme alanıdır. Oyun sırasında çocuklar, olumlu davranışların ödüllendirildiğini ve olumsuz davranışların ise tolere edilmediğini öğrenirler. Bu nedenle, oyunlar çocuklar için eğitici ve düzeltici bir işlev görür. Yetişkinler, çocukların oyunlarını dikkatlice gözlemleyerek, olumlu davranışları pekiştirebilir ve olumsuz davranışları düzeltebilirler. Bu, çocukların daha sağlıklı bir şekilde büyümelerine ve gelişmelerine yardımcı olur (Yörükoğlu, 2000).

2.4.3. Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun sosyal gelişime etkisi

Oyunlar, çocukların içinde buldukları kültürün yapılarını ve özelliklerini anlamalarına ve yorumlamalarına aynı zamanda o kültür içinde yaşayan bireylerin toplumsal anlayışlarını geliştirmelerine yardımcı olur (Pehlivan, 2016).Oyunlar çocukların duygularını kontrol etmeyi öğrenmelerine, sosyal becerilerini geliştirmelerine ve başkalarıyla iletişim kurmalarına da yardımcı olur. Oyunlar, çocukların bir araya gelmelerine ve birlikte çalışmalarına olanak tanır. Bu, çocukların sosyal ilişkilerini güçlendirmelerine ve toplumda aktif bir şekilde yer almalarına katkıda bulunur. Oyunlar çocukların duygusal ve sosyal gelişimini destekler ve sağlıklı ilişkiler kurmalarına yardımcı olur (Sevinç, 2009).Oyunlar çocukların toplumu tanımaları ve topluma uyum sağlamaları için kritik bir rol oynar. Oyunlar, çocuklara doğruyu, yanlışı öğrenme, kurallarla tanışma, farklılıkları kabul etme, empati kurma ve işbirliği yapma gibi önemli sosyal becerileri öğretir. Bu nedenle, çocukların oyun oynaması teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Çocuklar oyunlar aracılığıyla birlikte oldukları halde ayrı olduklarını hissedebilirler. Çocukluğun son evrelerinde çocuklar, arkadaşlarıyla birlikte olmaktan keyif alırken aynı zamanda bireysel kimliklerini de geliştirmeye başlarlar. Oyunlar bu süreçte önemli bir rol oynar, çünkü çocuklara iletişim becerileri, işbirliği, empati ve arkadaşlık ilişkileri gibi önemli sosyal becerileri öğretir (Yavuzer, 2016).Oyunlar çocukların birçok duygu ve durumla karşılaşmalarına ve birçok önemli sosyal beceriyi öğrenmelerine ve geliştirmelerine yardımcı olur. Liderlik, takım çalışması, kurallara uyma ve tarih bilinci gibi kavramlar, çocukların oyunlar aracılığıyla keşfettiği ve deneyimlediği önemli konulardır. Oyunlar sırasında çocuklar genellikle liderlik rollerini deneyimler. Bir grup oyunu oynarken veya bir proje üzerinde çalışırken, çocuklar liderlik becerilerini geliştirme ve diğerlerini yönlendirme fırsatı bulurlar. Bu, onların

liderlik özelliklerini fark etmelerine ve geliştirmelerine yardımcı olur. Çocuklara birlikte çalışma, dayanışma ve takım ruhu gibi önemli kavramları öğretir. Grup oyunları sırasında çocuklar, birlikte kazanma ve kaybetme deneyimleri yaşarlar ve bu, onların empati, paylaşma ve diğerlerine saygı duyma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Oyunlar genellikle belirli kurallara dayalıdır ve çocuklar bu kurallara uymak zorundadır. Oyun sırasında kurallara uymak, çocukların toplumsal kuralları tanımalarına ve kurallara uymaya çalışmalarına yardımcı olur. Bu, onların disiplin ve sorumluluk duygularını geliştirmelerine katkıda bulunur. Oyunlar, çocuklara tarihi ve toplumsal liderlik örneklerini keşfetme fırsatı sunar. Oyunlar aracılığıyla çocuklar, tarihe mal olmuş liderlerin hayatlarını ve başarılarını öğrenebilirler. Bu, onların tarih bilgisini artırırken aynı zamanda liderlik niteliklerini de anlamalarına yardımcı olur (Özhan, 1997).Oyunlar, çocuklara kendi toplumlarının geleneklerini, değerlerini ve ulusal kimliklerini öğrenmelerine yardımcı olur. Çocuklar, belirli oyunlar aracılığıyla kendi kültürlerinin önemli unsurlarını deneyimler ve içselleştirirler. Bazı oyunlar, cinsiyet rolleri üzerine kuruludur ve çocuklar bu oyunlar aracılığıyla cinsel kimliklerini keşfederler. Örneğin, evcilik oyunları genellikle kızların annelik rollerini deneyimlemelerine ve erkeklerin babalık rollerini deneyimlemelerine yardımcı olur. Oyunlar sırasında çocuklar farklı rolleri deneyimler ve bu, onların kendilerini tanımalarına ve diğerlerinden farklılıklarını keşfetmelerine yardımcı olur. Örneğin, çocuklar bir doktor, öğretmen veya polis gibi rolleri deneyimleyerek farklı meslekler hakkında ilk izlenimlerini edinirler. Oyunlar, çocuklara aile ve toplum yapısını anlama fırsatı sunar. Çocuklar, oyunlar aracılığıyla aile rollerini ve toplumsal görevleri deneyimleyerek toplumsal normları ve değerleri öğrenirler (Özdemir, 2006).Oyunlar, çocuklara insan ilişkilerini anlamaları ve geliştirmeleri için bir platform sunar. Oyunlar sırasında çocuklar, diğerleriyle etkileşime geçer, empati kurar, duygusal bağlar oluşturur ve sosyal becerilerini geliştirirler. Çocuklara yardımlaşma, işbirliği yapma ve takım ruhu gibi önemli değerleri öğretir. Oyunlar sırasında çocuklar, birlikte çalışarak ortak bir hedefe ulaşmanın önemini ve başkalarına yardım etmenin değerini öğrenirler. Oyunlar, çocuklara deneyim kazanma fırsatı sunar. Bu deneyimler, onların öğrenme süreçlerini zenginleştirir ve gelişimlerine katkıda bulunur. Oyunlar, çocukların yaşam rollerini tanımaları ve anlamaları için bir ortam sağlar, farklı rolleri deneyimleyerek aile, toplum ve iş dünyasındaki farklı roller hakkında fikir sahibi olurlar. Bu, onların yaşamlarını daha iyi anlamalarına ve gelecekte karşılaşacakları durumlarla daha iyi başa çıkmalarına yardımcı olur (Aydın, 2014).

2.4.4 Geleneksel çocuk oyunlarının çocuğun bilişsel gelişime etkisi

Bilişsel gelişim, bir kişinin çevresini ve dünyayı anlaması, öğrenmesi ve çeşitli zihinsel faaliyetlerde gelişmesiyle ilgilidir. Bu süreç, bireyin zihinsel yeteneklerini, problem çözme becerilerini, dil gelişimini, belleğini, dikkatini ve diğer bilişsel süreçlerini geliştirmeyi içerir (Senemoğlu, 2010).Oyunlar sırasında çocuklar sürekli olarak karşılaştıkları problemleri çözmek zorunda kalırlar. Bu, onların analitik düşünme becerilerini ve stratejik düşünme yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur. Çocuklar oyunlar sırasında farklı yaklaşımları deneyerek problemleri çözmeyi öğrenirler. Oyunlar, çocukların yaratıcılıklarını geliştirmelerine yardımcı olur. Hayal güçlerini kullanarak yeni fikirler üretirler, alternatif çözümler bulurlar ve farklı senaryoları deneyimlerler. Bu, onların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur, çocukların hafıza ve odaklanma becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Oyunlar sırasında çocuklar farklı bilgileri hatırlamak zorunda kalır ve dikkatlerini bir görev veya amaç üzerinde yoğunlaştırırlar. Bu, onların konsantrasyon ve bellek becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Özhan, 1997).Oyunlar, çocukların dikkatlerini toplamalarına ve oyunu takip etmelerine yardımcı olur. Çocuklar çevrelerinde olup bitenleri izlemeli, rakiplerinin hamlelerini takip etmeli ve doğru zamanda doğru kararları vermeyi öğrenmelidirler. Oyunlar sırasında çocuklar çeşitli stratejiler deneyerek rakiplerini yenmeye çalışırlar. Bu, onların analitik düşünme becerilerini geliştirmelerine ve alternatif çözümler bulmalarına katkıda bulunur. Oyunlar, çocukların hızlı düşünme ve doğru kararlar vermelerini gerektirir. Oyunlar sırasında çocuklar anlık olarak kararlar vermeli, hızlı düşünmeli ve stratejilerini anında uygulamaya koymalıdırlar. Bu, onların çabuk planlama ve sonuca varma yeteneğini ilerletmelerine destekçidir. Oyunlar, çocukların algı ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur. Oyunlar sırasında çocuklar çevrelerindeki değişiklikleri fark etmeli, rakiplerinin taktiklerini analiz etmeli ve en uygun hamleleri yapmalıdırlar. Bu, onların algı ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Hazar, 2006).İnsanın düşünme yeteneği, onu diğer canlılardan farklı kılan önemli bir özelliktir. Bu düşünme yeteneği, insanların çevresini algılamasına, öğrenmesine ve çeşitli zihinsel faaliyetlerde bulunmasına olanak tanır. Zekâ gelişimini etkileyen birçok faktör bulunmasına rağmen, oyunlar bu süreçte önemli bir rol oynarlar (Göncü 2005).Oyunlar, çocukların stratejik düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Oyunlar sırasında çocuklar, nasıl hareket etmeleri gerektiğini, oyunu kazanmak için hangi stratejileri kullanacaklarını düşünürler. Bu, onların planlama yapma, hedef belirleme ve strateji geliştirme becerilerini geliştirmelerine katkıda

bulunur. Oyunlar, çocukların pek çok şeyi öğrenmelerine olanak tanır. Oyunlar sırasında çocuklar kavramlar, nesnelere, sayılar, yeni kelimeler ve daha pek çok şey hakkında bilgi edinirler. Oyunlar, çocukların meraklarını uyandırır ve keşfetmelerini teşvik eder, bu da onların öğrenme sürecini destekler. Oyunlar, çocukların bilişsel gelişimine olumlu bir şekilde katkıda bulunur. Oyunlar sırasında çocuklar problem çözme becerilerini, analitik düşünme yeteneklerini ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirirler. Ayrıca, oyunlar çocukların hafıza, dikkat ve odaklanma gibi bilişsel süreçlerini de geliştirmelerine yardımcı olur. Oyunlar, çocukların zihinsel olarak aktif olmalarını sağlar. Oyunlar sırasında çocuklar sürekli olarak düşünmeli, planlama yapmalı ve kararlar vermeliyiz. Bu, onların zihinsel uyarımını artırır ve beyinlerinin aktif kalmasını sağlar (Kıldan 2001).

Oyunlar, çocukların büyük-küçük, sıcak-soğuk, hafif-ağır, tatlı-ekşi gibi kavramları öğrenmelerine yardımcı olur. Oyunlar sırasında çocuklar çevrelerindeki dünyayı keşfederler ve çeşitli kavramları deneyimleyerek öğrenirler. Çocukların eleştirme, sıralama, sınıflama, analiz-sentez, problem çözme gibi zihinsel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur, farklı senaryoları değerlendirir, çeşitli seçenekleri analiz eder ve problemleri çözmek için stratejiler geliştirirler. Oyunlar, çocukların yaratıcılıklarını geliştirmelerine olanak tanır, hayal güçlerini kullanarak yeni fikirler üretirler, alternatif çözümler bulurlar ve farklı senaryoları deneyimlenirler. Bu, onların yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur. Oyunlar, çocukların taklitten öte özgün düşüncelerine meyil etmelerine yardımcı olur, kendi fikirlerini ortaya koyarlar, kendi oyun senaryolarını oluştururlar ve kendi yaratıcı çözümlerini bulurlar. Bu, onların özgün düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunur (Özdemir, 2006).

2.5 Fiziksel Okuryazarlık

Fiziksel okuryazarlık, amaçlanan fiziksel aktiviteyi günlük yaşamının bir modülü olarak kaydeden eğilimdedir. Kişinin bilişsel, duyuşsal, sosyal ve fiziksel yönlerinin gelişimine katkıda bulunur. Bu görüş fiziksel aktiviteyi anlamlandırıp katılmak ile ilgili olmayıp, bununla birlikte sağlık alışkanlıkları ve becerilerinin farkına varılmasında ilişkili olduğundan detaylı uygulamalar bulundurmaktadır (Castelli, Centeio, Beighle, Carson ve Nicksic, 2014).

Birey fiziksel okuryazarlığın zorunlu kıldığı niteliklere sahip ise fiziksel aktivitenin ona katacağı yararların farkındadır ve sürekliliği için ihtiyacı olan güdüyü oluşturabilir. Fiziksel okuryazarlığa sahip olan kişilerin zihinsel ve fiziksel sağlığı öteki kişiler göre çok daha iyidir. Yapılan araştırmalar sağlıklı bir vücut için fiziksel aktivitelerin artırılması gerektiğini göstermektedir. Bunun için kişide var olan temel hareket yeteneklerini yani atma, zıplama, yakalama, denge, güç, kuvvet gibi kavramların anlamı gözükmiştir (Balyi, Way ve Higgsm, 2013). Temel hareket yetenekleri ilerlemiş bireylerin hayat kalitelerinin iyi olmasının göstergesi fiziksel, mental, duyuşsal gelişimlerdeki farklılıklardır (Tompsett, Burkett ve McKean, 2014).

2.5.1 Fiziksel Okuryazarlığın Tanımı

Fiziksel okuryazarlık, fiziksel etkinliği yeterli seviyede hayat boyu devam ettirmek için ihtiyaç olan güdü, güven, fiziksel elverişlilik ve bilgidir. Yaşam kalitesine önemli bir etki eden güdü ve hareketlen meydana gelir. İnsanoğlu bu tutumu gösterir; ait olduğumuz kültür ve davranış potansiyelimizin önemi büyüktür (Whitehead, 2007). Bedensel ve ruhsal sınırlamalardan etkilenmeyen, belirli bir amaçla gerçekleştirilen bedensel etkinlik ve yaşam boyunca aktivite için mesuliyet sahibi olmaya yönelik bilgi, yetenek, kavramayı bir arada tutan terimdir (Dudley, 2015). Kişinin hareket yeteneğini farklı alanlarda yapabilmesi, bedensel potansiyelini kullanması hayat boyu benimseyip bedensel aktivitelere katılması, sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanması, kendini iyi hissederek egzersizi gerçekleştirmesidir (Tompsett, Burkett ve McKean, 2014).

2.6 Fiziksel Okuryazarlık Kavramının Felsefi Temelleri

2.6.1 Monizm

Fiziksel okuryazarlık kavramı, insanın monist bir yaklaşımla ele alınmasını gerektirebilir çünkü bu kavram, bireyin fiziksel, zihinsel ve duygusal boyutlarının bir bütün olarak ele alınması gerektiğini savunur (Whitehead, 2010a). Monizm, beden ve zihni birbirinden ayıran Kartezyen düalist görüşe karşı çıkar. Monizm, insanlık durumunun farklı boyutlarının – fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal – varlığını kabul eder, ancak bu boyutların birbirinden ayrı ele alınamayacağını savunur. Düşünme, hissetme, hareket etme ve konuşma, birbirinden bağımsız

varlıkların ürünü olarak değil, birbirleriyle iç içe geçmiş ve bütünleşmiş süreçler olarak kabul edilir. Bu perspektif, insan deneyiminin her yönünün beden aracılığıyla somutlaştığını ve ayrı varlıklar değil, bir bütünün parçaları olduğunu ifade eder (Whitehead, 2001).

Durden-Myers, Meloche ve Dhillon'un (2020) çalışmalarına göre, fiziksel okuryazarlık monist bir yaklaşımla ele alındığında, bireylerin çeşitli ortamlarda fiziksel aktivite deneyimlemeye teşvik edilmesi ön plandadır. Bu yaklaşım, insanın sadece bedensel hareketlerini değil, yaşadığı deneyimlerin tamamını dikkate alarak, bireylerin zengin bir hareket hafızası geliştirmesine yardımcı olur. Aynı zamanda, bireylerin fiziksel aktiviteye yönelik olumlu duygular ve anlamlar oluşturmasına olanak tanır.

2.6.2 Varoluşçuluk

Varoluşçu düşünürler, insanların dünya ile etkileşimde bulundukça kendilerini oluşturduklarını savunur. Varoluşçuluk, insanın özünü, doğduğu andan itibaren hazır bir şekilde var olan bir şey olarak kabul etmez; aksine, insanın varoluşu süresince, seçimleri ve deneyimleri doğrultusunda sürekli olarak kendini inşa ettiğini öne sürer. Bu yaklaşım, bireyin özgürlüğüne ve sorumluluğuna vurgu yapar. İnsan, yaptığı eylemler, yaşadığı deneyimler ve çevresiyle olan etkileşimleri aracılığıyla kendini tanımlar ve varoluşunu anlamlandırır (Whitehead vd 2018).

Varoluşçu felsefenin temel ilkelerinden biri de insanların dünyaya hazır bir kimlik ya da özle gelmedikleri düşüncesidir. İnsanlar, rastlantısal veya bilinçli olarak dahil oldukları tüm deneyimlerin birikimiyle şekillenirler ve bu süreç içinde kendilerini inşa ederler. Bu görüşe göre, bireyler yaşadıkları deneyimlerle sürekli olarak kimliklerini yeniden tanımlar ve varoluşlarının anlamını bulurlar (Whitehead 2010).

Fiziksel okuryazarlık açısından da çok önemli bir yere sahiptir. Bireyler, çeşitli fiziksel ortamlarda ve aktivitelerde kendilerini deneyimledikçe, bedenlerinin kapasitesini, sınırlarını ve potansiyelini keşfederler (Whitehead 2013).

2.6.3 Fenomenoloji

Fenomenoloji, bireyin yaşamını deneyimleyerek anlamlandırmayı merkeze alır ve bu deneyimlerin nasıl algılandığını inceler. Fenomenologlar, bireyin bireysel yaşantılarının ve uyanıklığının, dünyaya dair bilgi edinme arayışı üzerine yoğunlaşır. Fenomenolojik

görüşlerin, bireyin deneyimi yoluyla dünya çapında anlamlandırma hepsini yaptıkları ile varoluşçuluğun bireyin varlıksal anlam arayışına odaklanması arasında doğal bir bağlantı vardır. Fenomenolojik bakış açısında, kişinin deneyim olayları ve deneyimleri doğrudan yaşar, bu yaşantılar onun bilinç dünyasında yer bulur ve bu süreçte bireyin bireysel anlamlandırmaları ön plandadır. Çevreyle olan bu dinamik ilişki, bireyin dünyasını nasıl algıladığını ve bu algılarının zaman içinde nasıl evrildiğini belirler. Çevreyle sürekli bir iletişim içinde olmak, bireyin bilgi ve anlayışını şekillendirir, onun çabalarını ve dünya ile olan ilişkilerinin geliştirilmesini sağlar (Whitehead, 2010).

2.7 Fiziksel Okuryazarlığın Gelişim Evreleri

Fiziksel okuryazarlık seyrinin yaşa göre dönemleri incelenmiş, her bir dönemin kendine ait ana nitelikleri taşıdığını ve her kişinin yaşam yolculuğunda değişik deneyimlerde bulunduğunu ileri atmıştır. Bir kişi, fiziksel okuryazarlıkta altı ayrı dönemden geçmektedir (Whitehead, 2013c).

Bunlar;

- Okul öncesi dönemde fiziksel okuryazarlık
- İlkokul döneminde fiziksel okuryazarlık
- Ortaokul döneminde fiziksel okuryazarlık
- Erken yetişkinlik döneminde fiziksel okuryazarlık
- Yetişkinlik döneminde fiziksel okuryazarlık
- Geç yetişkinlik döneminde fiziksel okuryazarlıktır.

Fiziksel okuryazarlık hayat boyu devam eden bir süreç olup yaş ve yeteneği önemsemeden tüm bireyler için anlamlı bir gerçekliktir (Huang, Sum, Yang, Chun-Yiu ve Yeung, 2020).

Bedensel okuryazarlık serüveninin ilk üç döneminde kişi aile bireyleri, yakın arkadaşları ve öğretmenleri gibi bağının olduğu kişilerce desteklenmeli ve bu kişiler tarafından rehberlik yapılmalıdır. Erken dönemde eğlenceli gelen olumlu tecrübeler hayat boyu spor kültürü kazanılmasının en önemli etkenidir. Son üç döneminde ise kişi fiziksel okuryazarlığını ilerlemesinden ve süreklilik kazanmasından kendisi mesuldür (Kirk, 2005).

2.7.1 Okul öncesi dönemi

Doğumdan başlayıp üç yaş dolaylarına kadar uzanan okul öncesi dönemde fiziksel okuryazarlığın ilerlemesi çocuk ile bağlantılı olan çevresindekilerce destek görmelidir. Bu önemli dönemde çocukların bedensel olarak pasif olmaması için imkânlar sunulmalı ve fiziksel etkinlik eksikliğinin ileri vadede önemli problemlere sebep olacağını altı çizilmektedir (Whitehead, 2013c).

2.7.2 İlkokul dönemi

İlkokul döneminde fiziksel okuryazarlığın esaslarının en iyi şekilde geliştirilmesi ve yerleştirilmesi sağlanmalıdır. Bu esaslar güdü, güven, fiziksel yeteneği içerir. Fiziksel okuryazarlığın geliştirilmesi aile ve arkadaş çevresinin yanında en önemli faktör beden eğitimi dersine giren öğretmenlerdir (Whitehead, 2013c).

2.7.3 Ortaokul Dönemi

Öğrencilere kendi beceri zorluklarını belirlemeleri ve değerlendirme yapabilmeleri için daha çok mesuliyet verilmelidir. Beden eğitimi öğretmenleri, arkadaşları, ailesi öğrencileri okul dışı fiziksel etkinliklere katılıma yönlendirmeleri gerekmektedir (Whitehead, 2013c).

2.7.4 Erken Yetişkinlik Dönemi

Erken yetişkinlik döneminde fiziksel okuryazarlığı meydana getirmek, devamlılığını sağlamak ve sürdürmek yetkinliği kişiye bağlıdır. Bu güdülenme hali önceki dönemlerdeki tecrübelerle doğrudan ilişkilidir. Tecrübeler ile birlikte fiziksel etkinliklere karşı pozitif bir tavır gelişmektedir. Bu dönemdeki diğer önemli faktörler meslek arkadaşları, aile ve spor merkezi çalışanları olacaktır (Whitehead, 2013c).

2.7.5 Yetişkinlik Dönemi

Fiziksel okuryazarlığın oturduğu yetişkinlikte, fiziksel etkinliklerinin faydalarını kavramış olan kişi hayat tarzını rahat bir şekilde yapılandırır. Fiziksel etkinliklerdeki zorluklarla baş etmede ve fırsata çevirmede daha iyidir. Aile bireyleri ve eş bu dönemde fiziksel etkinliğe teşvik edecektir (Whitehead, 2013c).

2.7.6 Geç Yetişkinlik Dönemi

İleri yaşlarda bedensel olarak zinde olmayı hayat tarzı yapmayı başarmış olan kişi bunun devamı için geçmiş deneyimlerinden faydalanır. Aile, arkadaşlar, sağlık personelleri bu dönemdeki en önemli destekçilerdir (Whitehead, 2013c).

2.8 Fiziksel Okuryazarlık Alt Bileşenleri

Fiziksel aktiviteyi yaşam boyu sürdürebilmek için gerekli olan motivasyon, kondisyon, özgüven ve bilgi düzeyleri olarak tanımlanabilmektedir. Fiziksel okuryazarlığın çocukluk döneminden başlayarak geliştirilmesi, tecrübenin artması, okuryazarlık düzeyinin kalitesinin ve sürdürülebilirliğini olumlu yönde etkilemektedir. Fiziksel okuryazarlığı etkileyen bazı kavramlar vardır. Bu kavramlar okuryazarlığın alt bileşenlerinin oluşturmaktadır (Whitehead, 2010).

Bu alt bileşenler aşağıda belirtilmiştir;

- Bedensel etkinliklere katılma,

- Güdülenme ve zgven,
- Bilgi ve kavrama,
- Fiziksel aktivite diye belirtilmiştir.

Bu kavramlar bir döngü içerisinde olumlu veya olumsuz olarak birbirini desteklemekte ve etkilemektedir (Taş ve Altınsz, 2021).

2.9 Fiziksel Okuryazarlığın zellikleri

1. Hareket potansiyelini, motivasyonu ve yeteneklerinden yararlanarak bireyin yaşam kalitesini olumlu yönde etkilemektedir.

2. Bireyin evresi, yetenekleri, kapasitesi, kültürel yapısı değişiklik gösterse de her bireyde bu potansiyel vardır.

3. Fiziksel olarak okuryazarlık düzeyi arttıka bireyler karşılarına çıkan fiziksel zorlayıcı durumlara karşı daha güvenli bir şekilde yaklaşırlar, verimli ve olumlu sonuçlar alırlar.

4. Fiziksel olarak okuryazarlık düzeyi doğrultusunda olayları daha kolay anlar ve algırlar. İhtiyaç doğrultusunda duruma uygun bir şekilde hareket ederler.

5. Fiziksel okuryazarlık düzeyi arttıka bireyin özgüveni ve benlik duygusu da artmaktadır.

6. Fiziksel okuryazarlık düzeyi, duyarlılık ve farkındalık durumunu da geliştirdiği için algı ve empati durumuna katkı sağlamaktadır.

7. Fiziksel okuryazarlık düzeyi egzersiz, uyku ve beslenme gibi temel konuları da ilgi alanı kapsamına alacaktır (Whitehead, 2010).

2.10 Fiziksel Okuryazarlığa Sahip Çocukların Özellikleri

Fiziksel okuryazarlık, kişinin fiziksel aktiviteleri anlama, uygulama ve bu aktivitelerde etkin bir şekilde yer alma yeteneğini ifade eder. Bu yetenek, çocuğun günlük yaşamında ve sosyal etkileşimlerinde belirgin bir şekilde görülebilir. Örneğin, bir çocuk spor yaparken, egzersiz yaparken veya basit fiziksel aktivitelerde bulunurken fiziksel okuryazarlığını sergiler. Aynı zamanda, fiziksel okuryazarlık, çocuğun bedensel farkındalığını ve hareket becerilerini geliştirerek sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürmesine de yardımcı olur (Whitehead 2010).

Fiziksel okuryazar çocuklar, insan hareketlerine büyük önemser ve çeşitli egzersiz ortamlarında sportif aktiviteleri deneyimlemekten keyif alırlar. Bu çocuklar, farklı spor dallarını ve egzersiz türlerini denerken hem fiziksel hem de zihinsel olarak gelişirler. Ayrıca, fiziksel aktivitelerin sağladığı sosyal, duygusal ve fiziksel faydaların farkındadırlar. Fiziksel okuryazarlık, çocuğun yaşam boyu aktif ve sağlıklı kalmalarına katkıda bulunur (Faigenbaum ve Rial Rebullido 2018).

Fiziksel okuryazar çocuklar, iyi bir duruş ve özgüven ile kendilerini ortaya koyabilen kişilerdir. Bu çocuklar, fiziksel aktivitelerde kendilerine güvenirlir ve bu güven, genel yaşamlarına da yansır. Hareket kabiliyetleri ve fiziksel dayanıklılıkları sayesinde, karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmada daha başarılı olurlar ve sosyal etkileşimlerinde de daha rahat ve etkili olurlar (Whitehead 2010).

Fiziksel okuryazarlığa sahip çocuklar, çeşitli spor ve fiziksel aktivitelere katılma motivasyonuna, yeterliliğine ve güvenine sahiptirler. Bu çocuklar, fiziksel aktivitelerde daha fazla ve keyifli katılım sağlarlar. Fiziksel okuryazarlığı içselleştiren çocuklar, sağlık gelişimine olumlu katkıda bulunarak farklı ortamlarda çeşitli aktivitelerde yetkinlikle ve güvenle hareket ederler. Bu sayede, sadece fiziksel sağlıklarını değil, aynı zamanda sosyal ve duygusal sağlıklarını da desteklerler.

2.11 Fiziksel Okuryazarlıkta Ebeveynlerin, Öğretmenlerin Öğrenciye Karşı Sorumlulukları

Her çocuk birçok farklı sebeplerle kendi fiziksel okuryazarlık serüveninde farklı yetilere sahiptir. Fiziksel okuryazarlık kişiye özgü bir yolculuk olup, her bireyin kendine has dinamiklerini ve koşullarını yansıtır. Her çocuğun benzersiz yetenek ve ihtiyaçlarına saygı duyarak,

onların fiziksel aktivitelerde kendi potansiyellerine ulaşmalarını ve bu süreçten keyif almalarını sağlar. Bu şekilde, fiziksel okuryazarlık, herkesi kapsayan ve bireysel farklılıkları kucaklayan bir anlayışı teşvik eder (Whitehead,2010). Öğretmenlerin, ebeveynlerin görevi ise çocukların okuryazarlık serüvenlerinde yol kat etmeleri için rehber olmak, desteklemek ve onları doğru şekilde yönlendirmektir

Beden eğitimi öğretmenleri çocuğun beceri gelişimi için teori ve pratikte bilgi birikimine sahipse de aileler yeterli bilgi ile donanımlı olmayabilir. Aileler bu süreçte ihtiyaç olunan eğitimi almazlarsa çocuklarının bedensel gelişimine destek olmakta eksik kalacaklardır.

Fiziksel okuryazarlık felsefesi, ailelerin ve bakımı üstlenen kişilerin ilk yaşlardan beri çocuklara fiziksel olarak aktif olma yeteneğini kazanmalarına ve fiziksel aktiviteye karşı olumlu tutumlar geliştirerek kendilerine güvenmelerine yardımcı olmalarını önermektedir. Bu yaklaşım, çocukların fiziksel aktivitelerle erken yaşlarda tanışmasını ve bu aktiviteleri yaşam boyu sürdürmelerini teşvik eder. Böylece, çocuklar hem fiziksel sağlıklarını korur hem de özgüvenlerini geliştirirler. Pedagojik yöntemler, özellikle pekiştirme ve ödüllendirme, çocuklara fiziksel aktiviteyi sevdirmeye ve onları bu konuda cesaretlendirme açısından oldukça etkilidir. Ödüllendirici ve teşvik edici etkinlikler, çocukların temel hareket becerilerini öğrenme sürecinde daha istekli olmalarını sağlar. Bu tür etkinlikler, çocukların başarılarını kutlamalarına ve kendi yeteneklerine olan güvenlerini artırmalarına yardımcı olur. Dolayısıyla, fiziksel okuryazarlık gelişiminde pedagojik yöntemlerin kullanılması, çocukların sağlıklı bir yaşam tarzını benimsemelerine ve fiziksel olarak aktif olmalarına önemli katkı sağlar (Newport,2013).

Beden eğitimi dersleri, öğrencilere sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik etmenin yanı sıra çeşitli spor ve aktiviteleri öğrenme fırsatı sunar. Beden eğitimi öğretmenleri ise bu süreçte öğrencilerin fiziksel becerilerini geliştirmelerine, spor yapma alışkanlıkları kazanmalarına ve fiziksel aktivitelere olan ilgilerini artırmalarına yardımcı olur. Ayrıca, beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerin güvenlerini artırır, takım çalışması becerilerini geliştirir ve fiziksel etkinliklerin eğlenceli ve öğretici olmasını sağlarlar. Dolayısıyla, beden eğitimi dersleri ve öğretmenleri, bireylerin fiziksel okuryazarlık düzeyini artırmak ve sağlıklı bir yaşam tarzını benimsemelerine önemli katkı sağlar (Choi ve ark.2020).

2.12 Beden Eğitimi Dersi ve Fiziksel Okuryazarlık

Beden eğitimi dersinin fiziksel okuryazarlığı katkı sağlamada, eğitim-öğretimin içinde olmasında önceliği vardır. Eğitim her öğrencinin potansiyeline ve hayat kalitesine ulaşmasında ömür boyu sürecek bir ortamda kalıcılık sağlar (Whitehead, 2007). Fiziksel okuryazarlık, beden eğitiminin alternatifi ya da beden eğitimi ile yarış içinde olan bir kavram değildir. Beden eğitimi dersinin bir müfredatı vardır. Fiziksel okuryazarlık beden eğitimi derslerinin hedeflenen kazanımlarından olup, kişinin fiziksel okuryazarlık becerisi kazanması adına ilgi istek ve yetenekleri doğrultusunda ömür boyu devam edecek olan miras olarak bakmalıyız (Roetert ve McDonald, 2015). Fiziksel hareketsizlik öğrenciler içinde yaygınlaşmakta ve toplumu kaygılandırıcı sürece girmekte olup beden eğitimi ders müfredatının geniş ve kapsamlı yaklaşımlarla desteklemek gerekmektedir (Guthold, Stevens, Riley ve Bull, 2020). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, temel hareket ve ergenlik döneminde olan öğrencilere verilen etkili bir beden eğitimi dersinin hayat boyu fiziksel aktiviteye katılım alışkanlığı edinilmesinde son derece önemli olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle beden eğitimi ve spor ders müfredatları öğrencilerin fiziksel aktiviteye katılımında sürekliliği sağlamada, spor branşlarına pozitif ilgi ve alaka göstermelerinde ve sağlıklı bir hayat biçimi benimsemelerinde ve hayatlarını sağlıklı geçirmelerini destek olmak amacıyla tasarlanmıştır (UNESCO,2015).Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) yönergesinde yeteneği olan güven duygusu gelişmiş ve hayat boyu fiziksel etkinliğe aktif katılım sürdürme felsefesine sahip kişiyi anlayışına sahip olan bir bireyi, kaliteli beden eğitimi dersinin kazanımı olarak belirlemiştir (McLennan ve Thompson, 2015). Kişiyi bir konu hakkında araştırmaya iten öğrenme eksiklikleri ve istekleri çerçevesinde konuya duyduğu meraktır. Bu merak duygusu aile ve okul birlikteliği ile desteklenmeli, takdir edilmeli ve yeni tecrübeler kazanmasına teşvik edilmelidir. Beden eğitimi ve spor dersleri öğrencilerinin ilgi ve merakını canlı tutmalı, öğrencilerin derse karşı öğrenme güdüsünü artırmalı ve derslerde çeşitli zorluk düzeyindeki hareketleri yaparak gelişim göstermelerini desteklenmelidir (Dudley,2015). Fiziksel okuryazarlık açısından beden eğitimi dersleri ve okullar çok önemli bir konumdadır. Nitekim eğitim programının amaçları doğrultusunda fiziksel okuryazarlık görüşü olumsuz yönde sonuçlarla karşılaşabilmektedir. Akademik başarı kaygısı dersler ve sınav merkezli bir eğitim sisteminin ön planda olmasından kaynaklı benden eğitimi derslerine ve fiziksel aktiviteye katılıma yeterli değer verilmemektedir. Ayrıca beden eğitimi ders saatlerinin azalması, seçmeli olması, okullarda yeterli hareket alanlarının

olmaması öğrencilerde obeziteyi artırmakta hareketsiz hayat tarzını benimsemelerini sağlamaktadır (Rasberry, Lee, Robin, Laris, Russell, Coyle, Nihiser,2011).

Beden eğitimi ve spor derslerinde ödüllendirme ve anlamlı tecrübe ile öğrencilerin özsaygı ve özgüvenlerinin gelişmesi fiziksel okuryazarlığın gelişmesine katkı sağlayacaktır (Whitehead, 2013). Anlam teşkil eden tecrübeler ifadesinde sosyal iletişim, motorik beceriler, karşı koyma, bireysel öğrenme etkenlerinin katkısı vardır. Beden eğitimde anlamlı tecrübeleri etkileyen etmenler eğlence ile çevrelenmiştir (Beni, Fletcher ve Ní Chróinín, 2017; Gleddie ve Morgan, 2021). Fiziksel okuryazarlık içinde sadece yeteneği olan hırslı öğrencilere yönelik bir olduğunu kanısına düşmemek için pek çok alan ve hareket çeşitliliğinin öğretilmesi amaçlanmalıdır. Beden eğitimi ders müfredatının içeriği yarışmayı azaltarak kişisel gayret ve ilerlemeye dikkat ederek, öğrenciler içinde kapasite olarak karşılaştırma imkânlarını ortadan kaldırmalıdır. Ayrıyeten öğrencilerin hayatları boyunca fiziksel etkinliğe özgür bir şekilde teşvik etmelerini sağlamaya katkıda bulunmalıdır (Roetert ve MacDonald, 2015). Öğretim stratejileri fiziksel okuryazarlığın merkezinde yer alırken okuldan öte öğrencilerin hayat boyu bağ oluşturulmasına yardımcı olur. Öğrencilerin fiziksel okuryazarlık deneyimiyle birleşen bedensel, zihinsel, duyuşsal uğraşları birbiriyle ilişkili olmaya başlar. Kurulan bu ilişki ömür boyu çok birçok fiziksel aktivite için yeni imkânları ortaya çıkaracaktır (Dudley, 2015).

Öğrencilerin Beden eğitimi ve spor dersinde fiziksel okuryazarlıklarını ilerletmesinde;

- Aktivitelere etkin katılımının devamı için özgüven ve güdü,
- Farklı hareket aktivitelerinde tecrübe,
- Keyif ve başarı yaşayarak fiziksel etkinliklere pozitif bakış açısı,
- Hareket olgunluğunun fiziksel kapasitesi ile orantılı olması,
- Fiziksel etkinliklere okul dışında nasıl katılacağına dair bilinçlenme,
- Fiziksel etkinlik ile bireysel hedeflerin ortaya konmasında doğru öz bilgi ve farkındalık,

- Aktif bir hayat tarzına sahip olmak için bedensel aktivitenin önem ve değerinin bilinmesi maddeleri önem arz etmektedir (Murdoch ve Whitehead, 2013).

Beden eğitimi derslerinin çocukların ve gençlerin fiziksel gelişimi üzerindeki önemi oldukça büyüktür. Bu dersler, çocukların sağlıklı bir yaşam tarzını benimsemelerine yardımcı olurken, aynı zamanda bedensel becerilerini geliştirmelerine, koordinasyonlarını sağlamlaştırılmalarına ve sosyal becerilerini artırmalarına da katkı sağlar. İlköğretim okullarının ilk sınıflarından başlayarak beden eğitimi derslerine yer verilmesi, çocukların erken yaşlardan itibaren aktif olmalarını teşvik eder ve fiziksel aktivite alışkanlıklarını oluşturur. Sistemik bir programın uygulanması ise derslerin etkili bir şekilde planlanmasını ve öğrencilerin sürekli olarak ilerlemesini sağlar. Bu, çocukların ve gençlerin sağlıklı yaşam tarzlarını sürdürebilmeleri için önemli bir temel oluşturur. Beden eğitimi dersleri yalnızca fiziksel sağlık açısından değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal sağlık açısından da önemlidir. Düzenli egzersiz yapmak, stresi azaltır, özgüveni artırır ve genel refahı iyileştirir (Ünlü ve Aydos, 2007).

MEB (2018), beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı kapsamında beden eğitimi öğretmenlerine okula özgü düzenlemelerde incelenmesi gereken temel unsurların her bir boyuta göre düzenleme yapmalarını önermiştir. Bu unsurlar şunlardır;

- Birey: Fiziksel aktivite ve spor alanı önceliği, bilgi ve yetenek düzeyi, beceri düzeyi, güdü, sağlık ve fiziksel gelişim vb.
- Sosyal Çevre: Aile ve arkadaş çevresinin fiziksel etkinlik, oyuna ve spora destek düzeyi, okul, spor kulübü, sosyal çevre normları
- Fiziki Çevre: Çevredeki fiziksel etkinlik, okuldaki fiziki etkinlik, okuldaki ve yakın çevredeki fiziki etkinlik, oyun ve spor için fiziki imkânlar.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini açıklanarak, veri toplama araçlarının nasıl hazırlandığına ilişkin bilgiler ile verilerin toplanmasında ve analizinde uygulanan istatistiklere yer verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın deseni ise ön test- son test kontrol gruplu deneysel desendir. Bu desende gruplar erkek ve kızlardan oluşturulmuştur. Bunlardan biri uygulama diğeri kontrol grubudur. Her iki gruba da deney öncesi ve sonrası anket uygulanmıştır. Uygulama ve kontrol grupları arasında tüm değişkenlerde istatistiksel farklılığın olmaması homojenlik kriteri olarak kabul edilmiştir. Bu desende ön test ölçümlerinde iki grup arasında anlamlı farklılıklar görülüyorsa önlem alınması ve bir birine denk gruplar olmasına dikkat edilmesi gerekir (Büyüköztürk ve ark.2008).

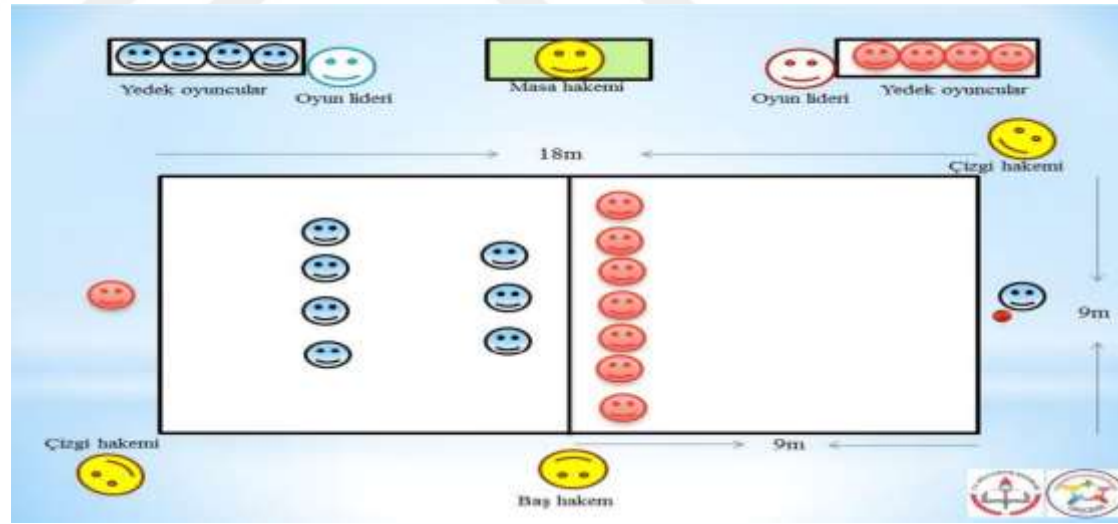
3.2 Araştırmanın Evreni ve Örneklemini

Araştırma 2024-2025 eğitim öğretim yılı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Trabzon Çarşıbaşı ilçesindeki Kadıköy ve Kerem Ortaokulunda öğrenim gören öğrenciler olarak belirlenen evrenden elde edilen örneklem üzerinden yürütülmüştür. Örneklem, okullarda öğrenim gören 11-12 yaş grubundaki 30 kız ve 30 erkek öğrenciden oluşan toplamda 60 katılımcıdan meydana gelmektedir. Sekiz haftalık geleneksel oyun eğitiminin erkek ve kız öğrenciler üzerinde uygulama ve kontrol grubunun fiziksel uygunluk bileşenlerine etkisi ayrı ayrı belirlenmiştir. Gruplar arası homojenliğin sağlanması açısından uygulama ve kontrol gruplarında 15 kız, 15 erkek öğrenci yer almaktadır. Kontrol gurubu seçilirken

uygulama grubu gibi köy okulu olmasına dikkat edilmiştir. Tüm katılımcılar, öğrenciler arasından basit rastgele örneklem yöntemiyle belirlenmiştir.

3.3 Çalışma Gurubuna Oynatılan Geleneksel Çocuk Oyunları

3.3.1 Kaleli Yakan Top

Şekil 3.1: Kaleli Yakan Top Oyun Alanı

Kaynak: (ÇOSKF)

- 1.Oyun alanı: 9*18 m'lik dikdörtgen bir alandır. Sahayı tam ortadan ikiye bölen orta çizgi ile bölünmektedir.
- 2.Oyun 3 set üzerinden oynanıp 3 setin 2 setinde galip gelen takım oyunu kazanır.
- 3.Takımlar sınıf içi eşit güçte iki takım şeklinde ayrılır.

4.Takımlar kız ve erkek öğrencilerde karma kurulur.

5.Kura ile saha seçimi yapılır,

2.Her takım 1 tane kaleci oyuncusunu belirler. Kaleci oyuncular kale alanlarına diğer oyuncular ise kendi yarı sahalarına geçerler.

3.Oyun kurayı kazanan takımın kalecisinin atışı başlar.

4.Oyunda takımın hedefi kendi kalecisi ile takım oyuncularının arasında yer alan rakip takımın oyuncularını vurmak ve aynı amaçta olan rakip takıma karşı vurulmamaya çalışmaktır.

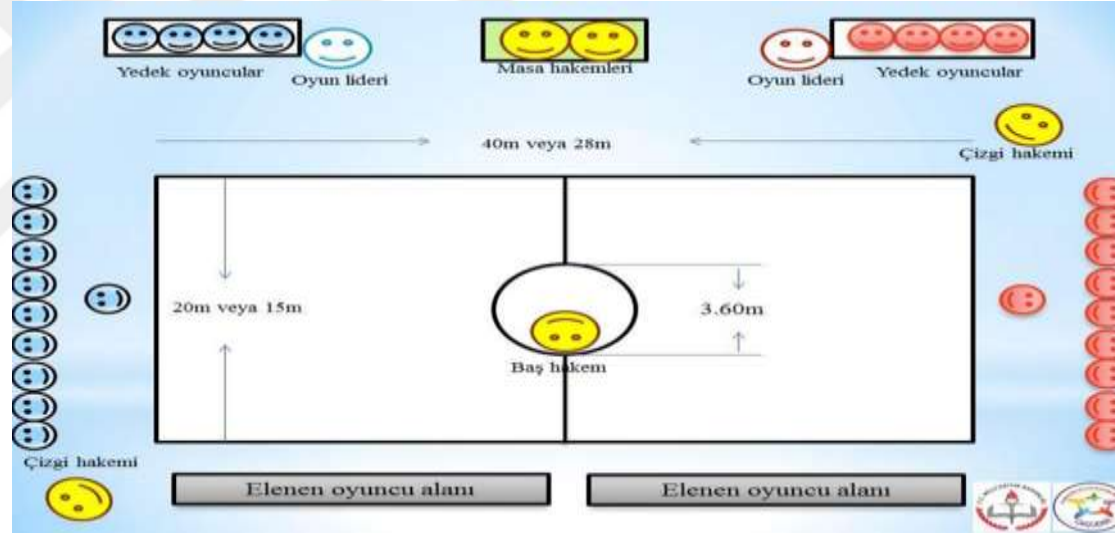
5.Rakibi tarafından vurulan oyuncu kale bölgesine geçer ve vurma atışı yapar.

6. Hücum eden takımdan gelen top yan çizgiden dışarıya çıkmış ise, top hücum atışı için ortadaki savunma yapan takıma verilir.

7. Hücum eden takım kendi kalesi ile havadan arka arkaya en fazla 3 defa paslaşabilir.

8. Oyun esnasında hücum veya savunma yaparken orta çizgiyi geçen veya sahayı çevreleyen çizgilerin dışına temas eden oyuncu o sette oyundan çıkarılır (ÇOSKF, 2024).

3.3.2 Mendil kapmaca

Şekil 3.2: Mendil Kapmaca Oyun Alanı

Kaynak: (ÇOSKF)

- 1.Oyun alanı: 40 m x 20 m ebadında dikdörtgen olmalıdır.
- 2.akımlar kız- erkek karma olarak oluşturulur.
- 3.Oyun 3 set üzerinden oynanır. 2 set alan takım maçı kazanır.
- 4.Oyuncunun hücum süresi 30 saniyedir. Hakem düdük çalarak oyunu başlattır, hakem 30'dan geriye doğru sayar, sıfıra gelindiğinde zaman biter.
- 5.Sahanın tam ortasında hakeminin mendili tutacağı, "tarafsız bölge" olarak adlandırılan bir daire vardır. Tarafsız bölgede oyuncuların birbirlerini ebelemeleri, birbirlerine ve hakeme dokunmaları yasaktır. Tarafsız bölgede mendili alan oyuncu dokunulmazdır, rakip oyuncu bu alanda mendili alan oyuncuya dokunursa elenir. Hakeme dokunan oyuncuda elenir.

6. Mendili alan oyuncu tarafsız bölgeyi terk etmeden ebelenemez, tarafsız bölge terk edildikten sonra ebelenebilir. Mendili alan oyuncunun ayaklarından birinin tarafsız bölgenin dışına çıkmış olması, alanı terk ettiği anlamına gelmez, terk etmiş sayılması için oyuncunun iki ayağının da alanın dışına çıkması gerekir. Oyuncu ayaklarından birini alanın dışına çıkararak aldatma yapabilir. Mendili alan oyuncu tarafsız bölgeyi terk ettiği anda, tarafsız bölge özelliğini kaybeder.

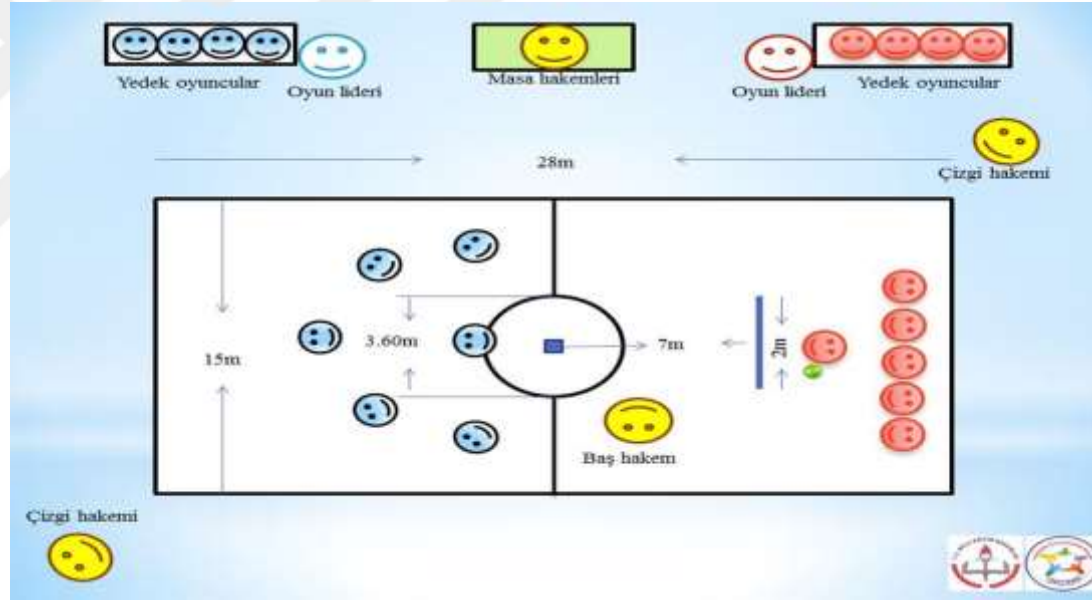
9. Oyuncu mendili alıp, mendil ile birlikte rakip oyuncu tarafından ebelenmeden kendi yarı alanındaki dip çizgiden geçebilirse, takım 1 sayı kazanmış olur, rakip oyuncu oyun dışı kalır ve bu oyuncu set boyunca tekrar oyuna giremez.

10. Mendili alan oyuncu 30 saniyelik sürede kendi yarı alanındaki dip çizgiyi geçemezse elenir.

11. Oyunculardan ikisi de 30 saniye sürede mendili almazlar ise, sete başlarken hücum oyuncusu olmayı seçen takım oyuncusu elenmiş olur.

12. Mendili alan oyuncu kendi yarı alanındaki dip çizgiyi geçmeden rakip oyuncu tarafından ebelenirse, oyun dışı kalır ve set boyunca tekrar oyuna giremez. Ebeleyen oyuncunun takımı 1 puan kazanır. Mendili alan oyuncu koşarken mendili düşürürse, tekrar mendili alabilir veya rakip oyuncu da mendili alıp kendi dip çizgisine koşabilir bu durumda hangi oyuncu mendili kendi dip çizgisinden geçirirse o oyuncu kazanmış olur. Diğer oyuncu elenir (ÇOSKF, 2024)

3.3.3 Dokuztaş (tombik)

Şekil 3.3: Dokuztaş (Tombik) Oyun Alanı

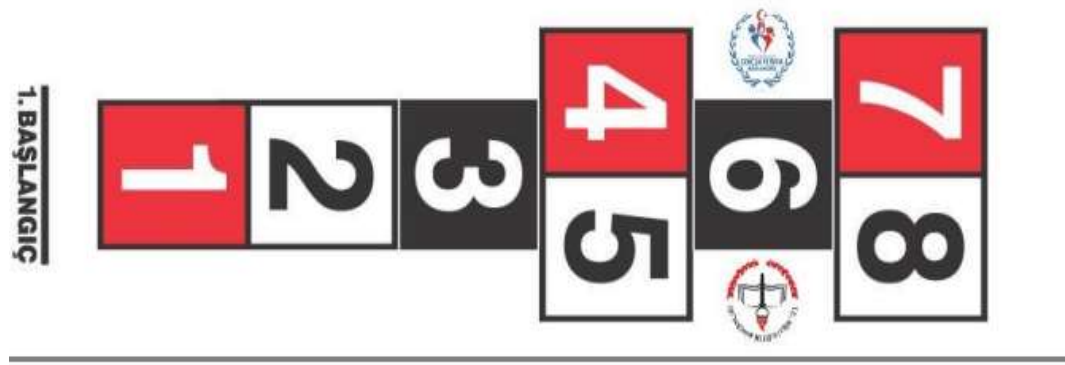
Kaynak: (ÇOSKF)

1. Saha ölçüleri: 28 m x15 m ebadında dikdörtgen olmalıdır.
2. Sahanın tam ortasında tombik taşlarının dizileceği 30cm x 30 cm ölçülerinde kare alan bulunan dairedir yasak bölgedir. Bu alana ebe olan takım oyuncuları giremez.
3. Oyun 5 set üzerinden oynanır. 3 seti alan takım maçı kazanır.
4. Atış yapan takım; “dokuztaş taşı (tombik)”topla devirdikten sonra, tüm oyuncuları rakip takım tarafından vurulmadan, belirlenen kurallar çerçevesinde sahanın ortasındaki 30cm x 30 cm ölçülerinde kare alana tekrar üst üste dizebilirse 1 set kazanmış olur.

5. Ebe olan takım; atış yapan takımın oyuncularının tamamını “dokuztaşı” dizmeden vurursa 1 set kazanmış olur.

9. Dokuztaş devrildikten sonra atış yapan takım oyuncuları hiçbir şekilde topa dokunamaz (ÇOSKF, 2024).

3.3.4 Sek sek

Şekil 3.4: Sek Sek Oyun Alanı

Kaynak: (ÇOSKF)

1.Oyun alanı 50*50 cm kenarlara sahip 8 kareden oluşur.

2. Enek: metal olmayan taş ya da kırılmayacak maddedir.

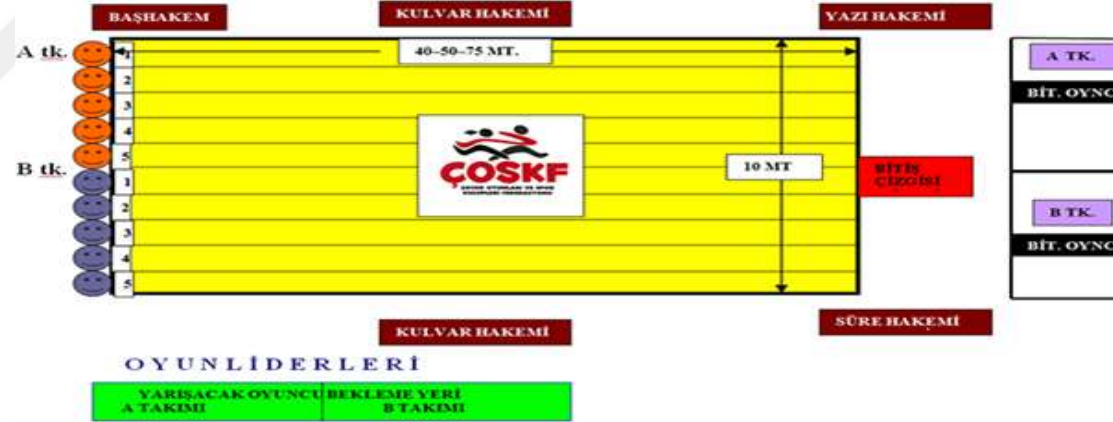
3.Tüm oyuncuların oyunun iki kez oynaması ile oyun tamamlanır. Oynama serisinin tamamlaması veya hatalı atış yapılması ve hatalı oynama durumunda oynama hakkı rakip takıma geçerek devam eder. Her oyuncunun tamamladığı kare o sette takımına kazandırmış olduğu puan yâda sayı olarak değerlendirilir. Daha çok puan alan takım oyunu kazanmış olur.

4.Enek atılırken çizgiye basılmaz.

5.Eneğin diğer haneye taşması durumunda hatalı atış kabul edilir. Oyuncunun hücum sırası rakibe geçer. Oyun bu çerçevede devam eder.

6.Sekme ayağı sağ ayaaktır (ÇOSKF, 2024).

3.3.5 Çuval yarışı

Şekil 3.5: Çuval Yarışı Oyun Alanı

Kaynak: (ÇOSKF)

1. Küçükler kategorisi: 40 mt (5 dakika)-Yıldızlar kategorisi: 50 mt (7 dakika) Gençler kategorisi: 75 mt (10 dakika)

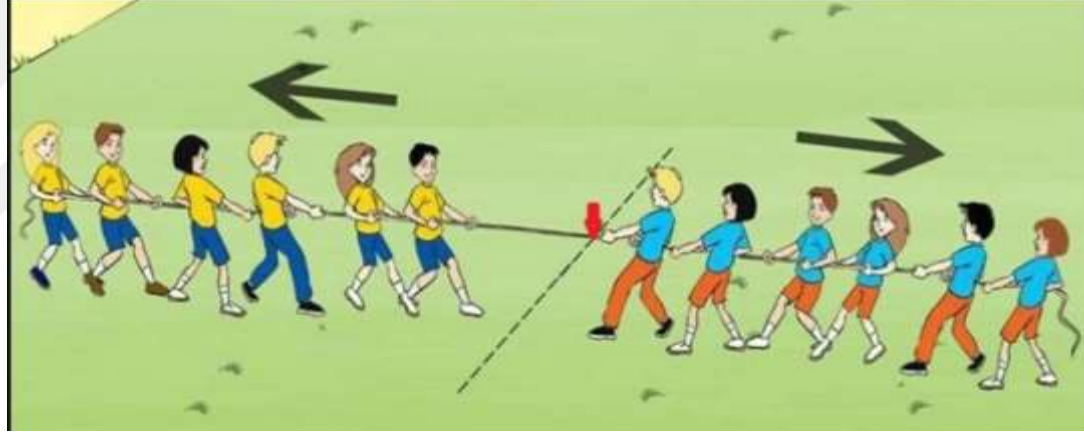
2.Oyun alanı dikdörtgen düz bir zemin alanlardır.

3.3 set olarak yarışlar yapılır.

4.Set kazanmak: Her bir turda takımlar kurallarda belirtilen sürede çizgiye hatasız ulaşan oyuncu sayılarına göre seti kazanmış sayılır.

5.Maç kazanmak: Çuval yarışında üç türlü setlerde en çok sayısı alan takım maçı da kazanmış sayılır. Ancak maçların sonucu berabere olabilir (ÇOSKF,2024).

3.3.6 Halat çekme

Şekil 3.6: Halat Çekme Oyun Alanı

Kaynak: (ÇOSKF)

1.Oyun alanı dikdörtgen düz bir zemin

2. 3 set olarak yarışlar yapılır.

4.Bir setin yarışma süresi 5 dakikadır, bu süre içinde rakibini orta çizgiye veya kendi tarafsız saha çizgisine çekememiş takımların setleri berabere sonuçlanmış sayılır ve puanları olarak 0 olarak biter.

5. Rakip takımın ilk oyuncusunun ayağını orta çizgiye kadar çeken takım 1 puan, kendi tarafsız saha çizgisine çekmiş olan takımlar bunun karşılığında 2) puan alırlar.

6.Yarışma hakemin düdüğü ile başlar (ÇOSKF,2024).

3.3.7 Arapsaçı oyunu

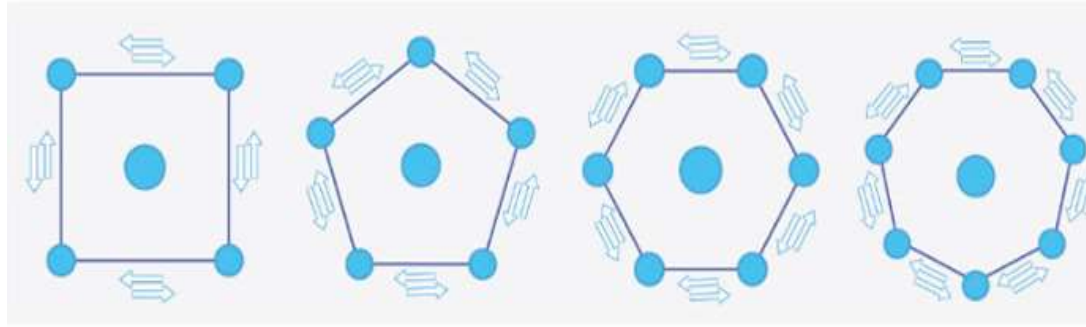

Şekil 3.7: Arapsaçı Oyun Görseli

- 1.Oyuncu Sayısı: 3-10 arasındadır.
- 2.Oyun Alanı: Kapalı alan oyunudur.
- 3.Oyun Süresi: Oyunda bir süre kısıtlaması yoktur. İp yumağı bitene kadar oyuncular oyuna devam eder.
4. Oyunun Amacı: Arapsaçı oyununun amacı kurallara uyararak yumağı bir çeşit düğüm haline getirdikten sonra arapsaçını geri çözmektir.
- 5.Malzemeler: Sadece bir top ip yumağı gerekir.
- 6.Oyuna ilk başlayacak oyuncu ebedir. Yumak atılan oyuncu yumağı atmadan önce ipi eliyle tutmalıdır.
- 7.Yumak atılan oyuncu ipi tuttuktan sonra istediği bir oyuncuya atabilir.
- 8.Yumakta ip bittikten sonra arapsaçını çözme aşamasına geçilir.

- 9.İpin bittiği oyuncudan başlanarak arapsaçı çözülmeye başlanır.
- 10.Oyun esnasında oyuncular birbirine ipucu ve taktik verebilir.
- 11.Düğüm çözüldükten sonra oyun biter (Yıldırım, Günaydın, Saka,2020) .

3.3.8 Köşe kapmaca

Şekil 3.8: Köşe Kapmaca Oyun Alanı Çizimleri

- 1.En az 4 kişi ile oynanır. Ebe diğer oyunculara göre ortada bir yerde durur.
- 2.Oyuncular ebeye yakalanmadan, birbirleriyle köşeleri sürekli değiştirmeye çalışırlar.
- 3.Bu değiştirme sırasında ebeye yakalanan oyuncu köşesini kaybeder ve kendisi ebe olur (MEB, 2011).

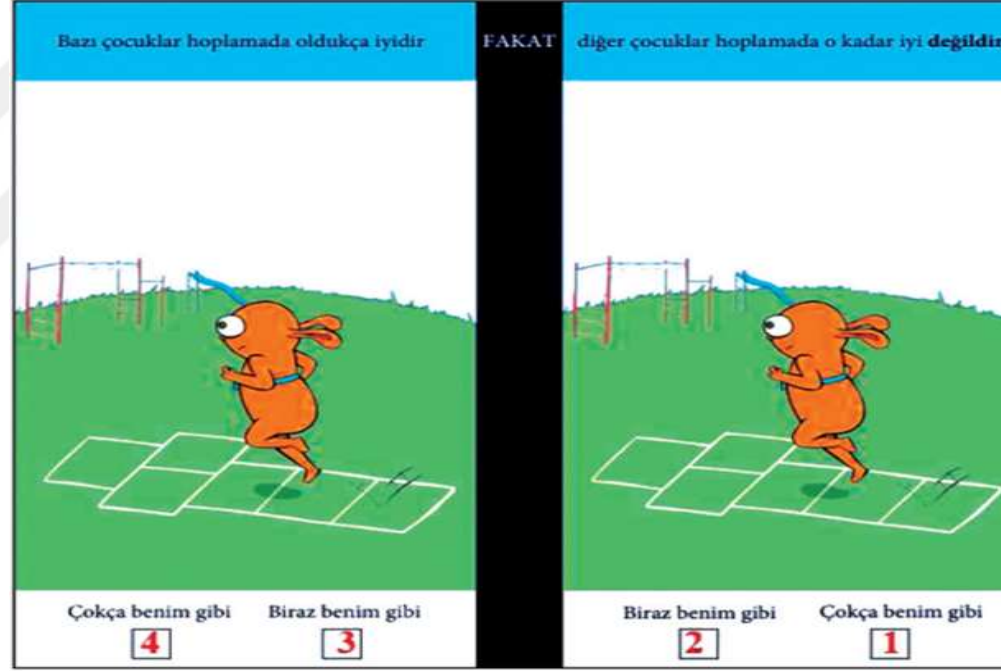
3.4 Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Barnett ve ark. (2022) tarafından geliştirilen ve daha sonra Karadağoğlu Topal Ç.ve ark (2024) tarafından büyük çocuklar için geçerliği ve güvenilirliği yapılmış “Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği” kullanılmıştır.

Bu bölümde araştırma problemlerini cevaplamak için uygulanan anket ve kullanılan araçlar açıklanmıştır. Öğrencilere uygulanacak testler hakkında bilgi verilmiş, velilerinden, okul yönetiminden ve Trabzon İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izinler alınmıştır. Oyunlar öncesinde ısınmalar beden eğitimi öğretmeni kontrolünde gerçekleştirilmiştir. Oyun okul bahçesinde yapılmıştır. Araştırma verilerinin elde edilmesi için kontrol grubuna (Kerem Ortaokulu) geleneksel oyun oynatılmamıştır. Deney grubuna (Kadıköy Ortaokulu) ise Kaleli yakan top, halat çekme, mendil kapmaca, sek sek, arapsaçı, çuval yarışı, köşe kapmaca, dokuztaş oyunları oynatılmıştır. Grupların ön testleri kayıt altına alındıktan sonra uygulama grubuna oynatılan oyunlar tamamlanmıştır. Son test ölçümleri de kayıt altına alındıktan sonra verilerin analizlerine geçilmiştir.

3.4.1 Çocuklarda fiziksel okuryazarlık ölçeği

Barnett ve arkadaşları tarafından geliştirilen resimli ölçek, çocukların fiziksel okuryazarlık düzeylerini değerlendirmeye yönelik tasarlanmış iki ayrı versiyon içermektedir: küçük çocuklar (4-8 yaş) ve büyük çocuklar (8-12 yaş) için. Araştırmada, büyük çocuklar için hazırlanan ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu ölçekte, fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel olmak üzere 4 alt boyut yer almakta ve toplamda 30 madde bulunmaktadır. Ölçek, 4'lü Likert tipiyle değerlendirilmekte olup çocuklar, zıt tanımlar arasından kendilerini en iyi tanımlayan ifadeyi seçip, "çokça benim gibi" veya "biraz benim gibi" seçeneklerinden birini işaretlemektedir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9: Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği Örnek Soru ve Puanlaması

Bölümlerin puan aralığı şu şekildedir; fiziksel alan: 12-48, psikolojik alan: 7-28, sosyal alan: 4-16 ve bilişsel alan: 7-28. Yalnız en geçerli fiziksel okuryazarlık puanının ne olduğu konusuna bir cevap bulunamamıştır. Ancak diyebiliriz ki puan yükseldikçe çocuğun fiziksel okuryazarlığı o kadar yüksektir. Barnett ve arkadaşlarının geliştirdiği ölçeğin Türkçe uyarlaması sırasında, orijinal maddeler Türk dili ve kültürüne en uygun şekilde çevrilmiş ve ölçeğin yerel bağlamda en iyi şekilde anlaşılmasını sağlamak amacıyla titiz bir çeviri süreci gerçekleştirilmiştir. Bu süreçte, ölçek maddeleri dikkatlice incelenmiş ve Türk çocuklarının dil ve kültürel yapısına uygun en doğru çeviriler seçilerek ölçeğin en uygun biçimi oluşturulmuştur. Bu sayede, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Türk kültüründe de sağlıklı bir şekilde uygulanabilir hale getirilmiştir (Topal Ç.ve ark, 2024).

Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Anketi (ÇFOA) ,bir çocuğun fiziksel okuryazarlık düzeyini anlamaya yardımcı olmak için geliştirilmiştir. Bu anket, bir çocuğun fiziksel okuryazarlık seviyesini değerlendirerek, çocuklarımızı fiziksel okuryazarlık yolculuklarında desteklemek için en uygun programların belirlenmesine yardımcı olur. Bu şekilde, çocukların yaşam boyu fiziksel olarak aktif olma şansı artırılabilir.

Fiziksel okuryazarlık, bireylerin yaşam boyu süren fiziksel aktivitelere katılımını destekleyen önemli bir kavramdır. Fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel yeteneklerin bütünleşmesiyle, bireylerin hem sağlıklı bir yaşam sürmeleri hem de fiziksel aktivitelerden zevk almaları hedeflenir. Bu kavram, bireylerin hareket becerilerini geliştirmelerini, fiziksel aktivitelerin faydalarını anlamalarını ve bunları yaşamlarına entegre etmelerini sağlar.

Çocukların fiziksel okuryazarlık yolculuklarındaki yerlerini anlamak, onların ihtiyaçlarına uygun destek ve rehberlik sağlamamıza yardımcı olur. Bu, onların fiziksel aktivitelerden keyif almasını ve bunları bir yaşam tarzı haline getirmelerini sağlar.

Fiziksel okuryazarlık değerlendirmesi, çocukların ve gençlerin fiziksel aktivitelere katılımlarını ve bu aktivitelerden aldıkları keyfi artırmak için önemli bir araçtır. Bu değerlendirme aşağıdaki amaçlarla kullanılabilir:

- Spor ve bedensel etkinliklerin verimliliğini saptamak etkinliğini belirlemek
- Devlet organlarının yapmış olduğu faaliyetlerinin ölçülmesine destek olmak
- Öğretim faaliyetlerinin verimliliğini belirlemek
- Çocukların fiziksel okuryazarlık düzeylerini ölçmek
- Çocukların zaman içindeki gelişimini takip etmek
- Öğretmenlerin ve uygulayıcıların daha iyi plan yapabilmesi için bir çocuğun fiziksel okuryazarlığına nasıl baktığını anlamak

Fiziksel okuryazarlığın ölçülmesi çeşitli şekillerde yapılabilir. Fiziksel okuryazarlık yapısının tamamı tek tek alanları veya yapının bir unsurunu içerebilir. Bazı fiziksel okuryazarlık unsurları önemli olmakla birlikte nesnel olarak ölçülmesi zordur. Bu nedenle araç, çocukların kendilerini nasıl gördüklerini kendi kendilerine rapor edebilecekleri şekilde geliştirmiştir. Çocukların fiziksel okuryazarlığını değerlendirmek için öz bildirim önemli bir bileşen olduğunu vurgulamak önemlidir. Öz bildirim, bir çocuğun kendisini nasıl algıladığını ve fiziksel aktiviteye olan tutumlarını anlama konusunda değerli bilgiler sağlar. Bu, fiziksel okuryazarlık değerlendirmesinin daha kapsamlı ve bütünsel bir anlayış sunmasına yardımcı olur (Topal Ç.ve ark, 2024).

Çizelge 3.1: Fiziksel Okuryazarlık Unsurları

FİZİKSEL	PSİKOLOJİK	SOSYAL	BİLİŞSEL
1.Hareket becerileri	13. Motivasyon	20. Etik	24.Algisal farkındalık
2.Ekipman kullanarak taşıma	14.Öz düzenleme (duygular)	21. İlişkiler	25. İçerik Bilgisi
3.Nesne Manipülasyonu	15.Öz düzenleme (fiziksel)	22. İşbirliği	26. Kurallar
4.Kardiyovasküler dayanıklılık	16.Benlik Algısı	23.Toplum ve Kültür	27. Akıl Yürütme
5.Kas dayanıklılığı	17. Güven		28. Strateji ve planlama
6. Koordinasyon	18.Keyif		29. Taktikler
7. Denge	19.Mekânla bağlantı		30. Güvenlik ve risk
8. Esneklik			
9 Çeviklik			
10. Güç			
11.Reaksiyon süresi			
12. Hız			

Puanlar ne anlama geliyor;

Her soru 30 fiziksel okuryazarlık unsurundan birbiriyle ilgilidir. Fiziksel okuryazarlık puanlarının özetini kullanarak her bir soruya verilen yanıtları toplayarak toplam bir fiziksel okuryazarlık puanı oluşur.

Kabul edilen fiziksel okuryazarlık puanının ne olduğuna dair bir sonuç bulunmamakla birlikte puan ne kadar yüksekse ocuk o kadar fiziksel okuryazardır denilebilir.

3.5 Verilerin Analizi

Çalışmadan elde eden veriler SPSS 22.00 programında analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini bulmak için Shapir-wilk testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermediği için, Mann-Whitney U testi gruplar arasındaki farkları değerlendirmek için ve Wilcoxon Signed-Rank testi ise ön-test ve son-test puanlarını karşılaştırmak için kullanılmıştır.

4. BULGULAR

4.1 Normal Dağılım Testi ve Sonuçları

Shapiro-Wilk testi, öğrencilerin fiziksel okuryazarlık düzeylerini değerlendiren veriler için normal dağılımı test etmek amacıyla uygulandı. Bu, verilerin normal dağıldığını gösterilmemektedir ($p < 0.05$).

Çizelge 4.1: Ön Test İçin Shapiro-Wilk Normalite Testi Sonuçları

	Ön test	Statistic	df	p
Fiziksel	Uygulama	0,89	30	0,007
	Kontrol	0,94	30	0,12
Psikolojik	Uygulama	0,97	30	0,52
	Kontrol	0,32	30	,000
Sosyal	Uygulama	0,97	30	0,034
	Kontrol	0,97	30	0,58
Bilişsel	Uygulama	0,92	30	0,029
	Kontrol	0,97	30	0,011
Fiziksel Okuryazarlık	Uygulama	0,92	30	0,36
	Kontrol	0,95	30	0,28

Çizelge 4.2: Son Test İçin Shapiro-Wilk Normalite Testi Sonuçları

	Son test	Statistic	df	p
Fiziksel	Uygulama	0,91	30	0,028
	Kontrol	0,97	30	0,000
Psikolojik	Uygulama	0,83	30	0,000
	Kontrol	0,32	30	0,260
Sosyal	Uygulama	0,63	30	0,000
	Kontrol	0,94	30	0,108
Bilişsel	Uygulama	0,76	30	0,000
	Kontrol	0,87	30	0,003
Fiziksel Okuryazarlık	Uygulama	0,92	30	0,032
	Kontrol	0,96	30	0,43

4.2 Katılımcıların Yaş Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Cinsiyet Dağılımları

Katılımcıların yaş ortalamalarını ve standart sapmalarını ile cinsiyet dağılımlarını sunmaktadır. Yaş ortalamaları, katılımcıların genel yaş profili hakkında bilgi verirken, standart sapma değerleri ise yaşların dağılımının ne kadar geniş olduğunu göstermektedir. Ayrıca, cinsiyet dağılımı, katılımcıların erkek ve kız oranlarını yansıtmaktadır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3: Katılımcıların Yaşı (Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri) ve Cinsiyet

Grup	Kontrol				Uygulama		
Cinsiyet	Erkek	15			15		
	Kız	15			15		
Yaş		Sayı	Ortalama	S.S	Sayı	Ortalama	S.S
	11	14	11,00	0,00	14	11,00	0,00
	12	16	12,00	0,00	16	12,00	0,00

	Toplam	30	11,53	0,50	30	11,53	0,50
--	--------	----	-------	------	----	-------	------

4.3 Kontrol ve Uygulama Grupları Arasındaki Fiziksel Okuryazarlık Faktörün Karşılaştırılması

Çizelge 4.4'e göre öğrencilerin fiziksel okuryazarlık boyutlarında (fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel) kontrol ve uygulama grupları arasında ön-test puanlarında anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.4: Fiziksel Okuryazarlık Boyutları (Fiziksel, Psikolojik, Sosyal, Bilişsel) Açısından Kontrol ve Uygulama Grupları Arasında Ön-Test Karşılaştırması

Mann-Whitney U	Fiziksel	Psikolojik	Sosyal	Bilişsel	Fiziksel Okuryazarlık
U	360	303	358	432	432
Z	-1,32	-0,84	- 0,1,37	0,63	-0,26
P	0,185	0,39	0,17	0,52	0,79

Yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin fiziksel okuryazarlık boyutlarında (fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel) kontrol ve uygulama grupları arasında ön-test puanlarında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur. Tüm faktörler için yapılan hipotez testleri reddedilmiştir ($p > 0,05$).

Çizelge 4.5'e göre öğrencilerin fiziksel okuryazarlık boyutlarında (fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel) kontrol ve uygulama grupları arasında son-test puanlarında anlamlı bir fark yoktur.

Çizelge 4.5: Fiziksel Okuryazarlık Boyutları (Fiziksel, Psikolojik, Sosyal, Bilişsel) Açısından Kontrol ve Uygulama Grupları Arasında Son-Test Karşılaştırması

Mann-Whitney U	Fiziksel	Psikolojik	Sosyal	Bilişsel	Fiziksel Okuryazarlık
U	73,00	28,00	85,50	34,00	19,00
Z	-5,58	-6,28	-5,49	-6,24	-6,37

P	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
---	------	------	------	------	------

Son-test analizleri sonucunda, *fiziksel okuryazarlık* boyutlarında (fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel) kontrol ve uygulama grupları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Bu farklar, p değerlerinin 0,05'ten küçük olması nedeniyle istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, kontrol ve uygulama grupları arasında son-test puanları açısından önemli farklılıklar olduğunu göstermektedir.

4.4 Fiziksel Okuryazarlık Boyutunda Kontrol ve Uygulama Gruplarının İçinde Karşılaştırılması

Fiziksel okuryazarlık boyutunda kontrol ve uygulama grupları arasındaki farkları incelemek amacıyla Wilcoxon Signed-Rank testi kullanılmıştır. Bu test, ön-test ve son-test puanları arasındaki farkları değerlendirerek her iki grup için anlamlı değişiklikleri belirlemiştir

4.4.1 Uygulama grubu arasında fiziksel okuryazarlığın karşılaştırılması

Çizelge 4.6: Uygulama Grubu Arasında Fiziksel Okuryazarlığın Karşılaştırılması

Uygulama grup	Fiziksel	Psikolojik	Sosyal	Bilişsel	Fiziksel Okuryazarlık
Z	-4,186	-4,295	-4,529	-4,216	-4,599
P	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wilcoxon Signed-Rank testi kullanılarak yapılan analizler, uygulama grubunda tüm fiziksel okuryazarlık boyutlarında (fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel) ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı farklar olduğunu göstermektedir. Bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğu, p değerlerinin 0,05'ten küçük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, sıfır hipotezinin reddedilmesine ve uygulama grubunda fiziksel okuryazarlık boyutları açısından anlamlı değişiklikler olduğunu göstermektedir.

4.4.2 Kontrol Grubu Arasında Fiziksel Okuryazarlığın Karşılaştırılması

Çizelge 4.7: Kontrol Grubu Arasında Fiziksel Okuryazarlığın Karşılaştırılması

Kontrol grup	Fiziksel	Psikolojik	Sosyal	Bilişsel	Fiziksel Okuryazarlık
Z	-2,78	-4,191	-3,039	4,415	4,314
P	0,005	0,000	0,002	0,000	0,000

Wilcoxon Signed-Rank testi, kontrol grubunda tüm fiziksel okuryazarlık boyutları (fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel) için yapılan analizlerde, ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı farklar olduğunu göstermiştir. Yapılan test sonuçlarına göre, p değeri 0,05'ten küçük çıkmış ve bu da sıfır hipotezinin reddedilmesine yol açmıştır.

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerde fiziksel okuryazarlık üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yaptığımız çalışmaya toplamda 60 öğrenci katılmıştır. Kontrol gurubu olacak okul seçilirken uygulama gurubu gibi köy okulu olmasına ve öğrenci sayılarının yakın olmasına dikkat edilmiştir. Kontrol grubu olan okulda öğrenci sayısı 35 olmasına rağmen 5 öğrenci sorulara cevap verirken samimi cevap vermediği görüldüğü için değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular, ilgili literatürle karşılaştırılarak tartışılmış ve araştırmanın ana problemi ile alt problemlerine yönelik cevaplar aranmıştır. Bulgular, geleneksel çocuk oyunlarının fiziksel becerilerin yanı sıra sosyal, bilişsel ve duyuşsal alanlarda da çocuklara katkı sağladığını göstermekte; bu oyunların fiziksel okuryazarlık düzeylerini artırmada etkili bir araç olabileceğini işaret etmektedir. Literatürle birlikte yapılan tartışmalarda, oyunların fiziksel aktiviteye katılımı teşvik ederek öğrencilerin fiziksel okuryazarlık gelişimine olumlu katkılar sunduğu vurgulanmaktadır.

5.1 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Fiziksel Okuryazarlığa Etkisi Var mıdır?

Araştırma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin fiziksel okuryazarlığına anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde; Gerger (2022) tarafından yapılan çalışmada, ortaokul öğrencilerinin fiziksel okuryazarlık düzeyleri ile ailelerin toplam gelir düzeyi ile incelenen değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, aile gelirinin öğrencilerin fiziksel okuryazarlık düzeylerini etkileyebileceğini ve daha yüksek gelir seviyelerine sahip ailelerin çocuklarının fiziksel aktivitelere ve eğitim fırsatlarına daha fazla erişim sağlayabileceğini göstermektedir. Bu durum, fiziksel okuryazarlığın geliştirilmesi için sosyal ve ekonomik

faktörlerin dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Eğitim politikalarının, gelir düzeyine bağlı eşitsizlikleri azaltmayı hedeflemesi gerekmektedir.

Çuhadar (2021) tarafından yapılan araştırmada, erkeklerin fiziksel aktivite, fiziksel yeterlilik ve motor beceriler açısından kadınlara kıyasla daha yüksek düzeylere sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, fiziksel okuryazarlığın aktif fiziksel aktivitelerle doğrudan ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Bu bulgular, fiziksel okuryazarlığın geliştirilmesinin, öğrencilere fiziksel aktivitelerde daha fazla katılım sağlamanın yanı sıra, bu becerilerin artırılmasına da katkıda bulunabileceğini göstermektedir. Bu durum, eğitim programlarının ve müdahale stratejilerinin cinsiyete dayalı farklılıkları göz önünde bulundurarak şekillendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Valadi ve Hamidi (2020) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin yaşlarının artmasıyla birlikte fiziksel okuryazarlık düzeylerinin de yükseldiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin yaşları ilerledikçe fiziksel kavramları daha iyi anlama ve uygulama yeteneklerinin geliştiğini göstermektedir. Araştırma, eğitim süreçlerinde yaş faktörünün önemini vurgulamakta ve fiziksel okuryazarlığın geliştirilmesi için uygun stratejilerin belirlenmesine yardımcı olabilir.

Choi, Sum, Leung ve Ng (2018) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, öğrencilerin sınıf düzeyleri ile fiziksel okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuç, öğrencilerin sınıf düzeyi yükseldikçe fiziksel okuryazarlıklarının da geliştiğini göstermektedir. Bu durum, eğitim politikalarının ve müfredatlarının öğrencilerin fiziksel okuryazarlıklarını artırmak için nasıl yapılandırılacağına dair önemli ipuçları sunmaktadır. Eğitimde sınıf düzeyinin etkisini anlamak, öğretim stratejilerini ve öğrenci destek programlarını daha etkili hale getirmek için kritik bir faktördür.

Arnett (2017) tarafından yapılan araştırmada, erkek öğrencilerin fiziksel okuryazarlık düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, cinsiyetin fiziksel okuryazarlık üzerindeki etkisini ortaya koymakta ve eğitim alanında cinsiyet temelli farklılıkların dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Bu tür araştırmalar, öğretim yöntemlerinin ve materyallerinin cinsiyetler arası farkları azaltmak için nasıl uyarlanabileceği konusunda değerli bilgiler sağlayabilir.

5.2 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Fiziksel Gelişime Etkisi Var mıdır?

Araştırma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin fiziksel gelişimine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde; Oran (2023) tarafından yapılan çalışmada, 11-13 yaş arasındaki çocuklarda beden eğitimi dersinde uygulanan geleneksel çocuk oyunlarının belirlenmiş motorik özellikler üzerinde etkili olduğu ve bu konuda anlamlı farklılıklar tespit edildiği ortaya konmuştur. Bu bulgu, geleneksel oyunların motor becerilerin gelişimine katkı sağladığını ve beden eğitimi derslerinde bu tür etkinliklerin önemini vurgulamaktadır. Eğitimcilerin, motorik gelişimi desteklemek için geleneksel oyunları müfredatlarına dâhil etmeleri, öğrencilerin fiziksel yeteneklerini artırmada etkili bir strateji olabilir.

Macar (2023) tarafından yapılan çalışmada, ortaokul öğrencilerinde geleneksel oyun eğitiminin fiziksel uygunluk, sağlık ve mutluluk düzeylerine etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda, her iki gruba uygulanan programların öğrencilerin fiziksel uygunluk gelişimini, sağlık algılarını ve mutluluk düzeylerini olumlu yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, geleneksel oyunların sadece fiziksel gelişime değil, aynı zamanda öğrencilerin genel iyilik halleri üzerinde de önemli bir etki yarattığını göstermektedir. Eğitim programlarının bu tür etkinlikleri içermesi, öğrencilerin fiziksel ve duygusal sağlıklarını desteklemek için etkili bir yöntem olabilir.

Kaya'nın (2023) çalışmasına göre, 9-10 yaş grubundaki erkek çocuklarda eğitsel oyun etkinliklerinin fiziksel uygunluk parametreleri üzerine etkisi incelenmiştir. Çalışma sonucunda, eğitsel oyunların vücut kompozisyonunu anlamlı bir şekilde geliştirdiği belirlenmiştir. Bu bulgu, çocukların eğlenerek hareket etmelerini sağlayan oyunların, sadece fiziksel uygunluklarını değil, aynı zamanda vücut yapıları üzerinde de olumlu etkiler yaratabileceğini göstermektedir.

Cirav (2018), yaptığı çalışmada 9-10 yaş grubu çocukların fiziksel ve motorik özelliklerine eğitsel oyun etkinliklerinin etkisini incelemiştir. Sonuç olarak, eğitsel oyun etkinliklerinin erkek çocukların sürat, çeviklik ve güç becerilerini anlamlı bir şekilde geliştirdiği tespit edilmiştir. Bu bulgu, eğitsel oyunların çocukların motorik gelişiminde etkili bir araç olduğunu ve fiziksel uygunluk parametreleri üzerinde olumlu katkılar sağladığını göstermektedir.

Gipit ve arkadaşları (2017) ile Turak'ın (2021) yaptığı çalışmada, düzenli egzersiz yapan bireylerde, geleneksel çocuk oyunlarının motor beceriler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, geleneksel oyun eğitimi programının çocuklarda sürat ve çeviklik gibi motor becerileri geliştirdiği ortaya konmuştur. Ayrıca, yaşam doyumunun cinsiyetler arası farklarına da değinilmiş ve kadınların yaşam doyumunun erkeklere göre daha düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Yaşam doyumu, bireylerin psikolojik iyi oluşu ve mutluluk algısı olarak tanımlanmıştır. Bu da, fiziksel aktivitenin yanı sıra psikolojik faktörlerin de bireylerin genel yaşam kalitesini etkileyen önemli unsurlar olduğunu göstermektedir.

Çankaya ve ark. (2014) tarafından yapılan araştırmada, çocuklarda hareket eğitiminin fiziksel uygunluk özelliklerine etkisi incelenmiştir. 10-12 yaş arası erkek çocuklara 16 hafta boyunca uygulanan hareket eğitim programı sonrasında, deney ve kontrol grubu arasında vücut kompozisyonu bakımından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgu, düzenli hareket eğitiminin çocukların fiziksel uygunluğunu ve vücut kompozisyonunu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Sonuçlar, hareket eğitim programlarının çocukların sağlıklı gelişimi için önemli bir araç olabileceğini vurgulamaktadır.

Akbari ve arkadaşlarının (2009) yaptığı çalışmada, 7-9 yaş grubundaki erkek öğrenciler üzerinde geleneksel oyunların etkileri incelenmiş ve bu oyunların temel motor becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Geleneksel oyunların, çocukların koordinasyon, denge, çeviklik gibi motor beceriler üzerinde olumlu etkiler yarattığı bu çalışmada vurgulanmıştır. Bu sonuç, çocukların gelişiminde oyunların önemli bir rol oynadığını ve motor becerilerin gelişimi için etkili bir araç olduğunu göstermektedir.

5.3 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Psikolojik Gelişime Etkisi Var mıdır?

Araştırma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin psikolojik gelişimine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde; Gürtük (2023), yaptığı araştırmada geleneksel çocuk oyunları programının okul öncesi çocukların sosyal-duygusal iyi oluşları ve psikolojik sağlamlıkları üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda, bu oyunların deney grubundaki çocuklar lehine anlamlı gelişimler sağladığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, geleneksel çocuk oyunlarının sadece fiziksel değil, aynı

zamanda çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine de önemli katkılar sağladığını göstermektedir. Ayrıca, psikolojik sağlamlıklarının artması, çocukların stresle başa çıkma ve duygusal dengeyi sürdürme becerilerini geliştirdiğini işaret etmektedir.

Özsarı ve Çetin (2022), yaptıkları çalışmada spora yönelik tutum ile mutluluk arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, spora yönelik tutum arttıkça mutluluk düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, sporun bireylerin sadece fiziksel sağlığını değil, aynı zamanda duygusal iyi oluşlarını ve mutluluk algılarını da olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Akkaynak (2021), Covid-19 pandemisi döneminde 11-14 yaş grubu öğrencilerin beden eğitimi dersi ile mutluluk düzeyleri ve algılanan stresleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda, beden eğitimi dersi ile öğrencilerin mutluluk düzeyleri ve algılanan stresleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgu, pandeminin yarattığı olağanüstü koşulların öğrencilerin psikolojik durumları üzerindeki etkilerinin beden eğitimi dersinin faydalarını sınırlamış olabileceğini düşündürmektedir.

Özdemir (2019), yaptığı çalışmada oyun eğitiminin öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerini anlamlı bir şekilde geliştirdiği sonucuna ulaşmıştır. Öznel iyi oluş, psikolojide mutluluk kavramı ile ifade edilmekte olup, bireylerin yaşamdan aldığı memnuniyet ve genel ruh haliyle bağlantılıdır. Bu bulgu, oyun eğitiminin yalnızca fiziksel gelişimi değil, aynı zamanda öğrencilerin duygusal ve psikolojik iyilik hallerini de olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

Pekçetin ve Özgü (2018), yaptıkları çalışmada düzenli fiziksel aktivitenin bireylerin duygusal ve fiziksel iyilik halini anlamlı derecede geliştirdiğini bildirmişlerdir. Bu çalışma, düzenli fiziksel aktivitenin yalnızca fiziksel sağlık üzerinde değil, aynı zamanda duygusal denge ve genel yaşam kalitesi üzerinde de önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Fiziksel aktivitenin, stresin azalmasına, ruh halinin iyileşmesine ve bireylerin genel psikolojik iyilik haline katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.4 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Sosyal Gelişime Etkisi Var mıdır?

Araştırma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin sosyal gelişimine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde; Altın'ın (2023) çalışmasında, 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri üzerinde yapılan araştırmada, uygulanan yöntemlerin çocukların sosyal becerilerine anlamlı bir etki sağladığı tespit edilmiştir. Bu yaş grubundaki çocuklar, oyun ve etkileşim yoluyla akranlarıyla iletişim kurma, iş birliği yapma, paylaşma ve problem çözme gibi sosyal beceriler geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Çalışmanın bulguları, okul öncesi dönemdeki sosyal becerilerin desteklenmesinin, çocukların gelecekteki sosyal ve duygusal gelişimlerine önemli katkılarda bulunabileceğini göstermektedir. Yatmaz ve diğerleri, (2021) gerçekleştirdiği araştırmasında geleneksel oyunların okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal duygusal gelişimine olumlu katkılarının olduğunu tespit etmiştir.

Kaçar'ın (2020) çalışmasında, geleneksel oyunların okul öncesi çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, geleneksel çocuk oyunları, çocukların sosyal becerilerini önemli ölçüde desteklemektedir. Bu oyunlar, çocuklara birlikte hareket etme, işbirliği yapma, paylaşma ve sosyal kurallara uyma gibi beceriler kazandırarak onların sosyal gelişimlerine katkıda bulunur. Ayrıca, bu oyunların çocukların empati, duygusal kontrol ve problem çözme becerilerini geliştirdiği de vurgulanmıştır. Geleneksel oyunlar, çocukların sosyal etkileşim becerilerini güçlendirerek, toplumsal ilişkilerinde daha başarılı olmalarına yardımcı olabilir.

Emin (2019), geleneksel oyunların erken çocukluk dönemi gelişimi üzerindeki etkisini araştırmış ve bu oyunların çocukların tüm gelişim alanlarına (fiziksel, sosyal, bilişsel, duygusal) önemli katkılar sağladığını ortaya koymuştur. Araştırma, geleneksel çocuk oyunlarının sadece fiziksel becerileri değil, aynı zamanda sosyal etkileşim, problem çözme yeteneği, duygusal denge ve bilişsel gelişim üzerinde de olumlu etkiler yarattığını vurgulamaktadır. Bu bulgu, erken çocukluk döneminde oyunların, çok yönlü gelişimi destekleyen etkili bir eğitim aracı olduğunu göstermektedir.

Göl Güven'in (2017) çalışmasında, çocukluk döneminde kazanılan sosyal becerilerin önemi vurgulanmaktadır. Kendini ifade etme, arkadaşlık ilişkilerini geliştirme, grup içinde uyumlu davranış sergileme ve kurallara uyma gibi birçok sosyal beceri, çocukların sağlıklı sosyal gelişimi için kritiktir. Oyun ise çocuklara bu becerileri geliştirmek için fırsatlar sunar; birlikte hareket etme, işbirliği yapma ve akran grubu içinde kendini ifade etme gibi deneyimler kazandırarak sosyal becerileri destekler. Bu da çocukların sosyal dünyayla daha etkili bir şekilde etkileşime girmelerini sağlar.

Lestari ve Prima'nın (2017) çalışmasında, geleneksel çocuk oyunlarının, çocukların sosyal-duygusal gelişimini artırdığı tespit edilmiştir. Araştırma bulguları, bu tür oyunların çocukların empati kurma, duygusal farkındalık, duygularını ifade etme ve başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurma becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Geleneksel oyunlar, çocukların hem sosyal etkileşim becerilerini hem de duygusal dayanıklılıklarını güçlendirerek onların genel gelişimlerine olumlu katkılar sağlamaktadır.

Fang ve arkadaşlarının (2016) çalışmasında, geleneksel çocuk oyunlarının kişiler arası ilişkileri geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma, bu oyunların çocuklar arasındaki iletişimi ve iş birliğini artırdığını, empati ve sosyal uyum gibi becerileri desteklediğini göstermektedir. Geleneksel oyunlar, çocukların akranlarıyla daha sağlıklı ve güçlü ilişkiler kurmalarına yardımcı olarak, kişiler arası ilişkilerinin gelişimine önemli katkılar sunmaktadır.

Anastasovski ve arkadaşlarının (2016) yaptığı çalışmada, geleneksel çocuk oyunlarının ve sporun, çocuklardaki hoşgörü düzeyini artırmaya katkı sağladığı ve çocuklar arasındaki birlik duygusunun gelişmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma, oyunların ve sporun sadece fiziksel gelişim değil, aynı zamanda çocukların sosyal uyum, hoşgörü, empati ve işbirliği gibi duyuşsal becerilerini de geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu tür aktiviteler, çocuklar arasında sosyal bağları güçlendirerek toplumsal dayanışma ve uyumun oluşmasında önemli bir rol oynar.

Gelişli ve Yazıcı'nın (2015) çalışmasında, oyunların çocukların motor, dil, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimine önemli katkılarda bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırmada, oyunların çocukların fiziksel becerilerini geliştirdiği, dil becerilerini desteklediği, problem çözme ve düşünme yetilerini artırdığı, sosyal ilişkileri güçlendirdiği ve duygusal farkındalıklarını geliştirdiği vurgulanmıştır. Bu bulgular, oyunların çocukların çok yönlü gelişiminde önemli bir araç olduğunu göstermektedir.

Arslan ve Dilci'nin (2015) ilgi alanına göre, çocuk oyunlarının karakter gelişimi, fiziksel beceri gelişimi, duyuşsal ve teorik gelişimler ile sosyal takviyelerin oluşumunda olumlu katkıları vurgulanmaktadır. Bu, oyunların sadece eğlence amaçlı olmadığını, çocukların çok yönlü olarak kullandığı önemli bir araç olduğunu gösteriyor.

Tatira'nın (2014) çalışmasında, oyunun çocukların problem çözme becerilerini ilerlettiği, çevresiyle uyum içinde yaşamayı ve iş birliği yapmayı öğrettiği bulunmuştur. Araştırma, oyunların çocukların karmaşık durumlarla başa çıkma yetilerini güçlendirdiğini, aynı zamanda sosyal etkileşim becerilerini geliştirerek, iş birliği ve takım çalışması yapma gibi sosyal becerileri desteklediğini göstermektedir. Bu bulgular, oyunların sadece bireysel gelişimi değil, aynı zamanda toplumsal yaşamda etkili olmayı da teşvik ettiğini ortaya koymaktadır.

Girmen'in (2012) çalışmasında, geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilere öz yönetim, dil-iletişim, problem çözme, karar verme, liderlik, eğlenme, iş birliği yapma ve takım olma gibi becerileri geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma, bu oyunların öğrencilerin hem bireysel hem de sosyal becerilerini destekleyerek, onları daha bağımsız, sorumlu ve etkili bireyler haline getirdiğini göstermektedir. Geleneksel oyunlar, çocukların eğlenirken aynı zamanda liderlik ve takım çalışması gibi önemli yaşam becerilerini kazanmalarına olanak sağlamaktadır.

Durualp ve Aral'ın (2010) araştırmasında sosyal beceri temelli oyun programının, çocukların sosyal becerilerini geliştirmede etkili olduğu ve bu becerilerin kalıcı olduğunu vurgulayan sonuçlar elde edilmiştir. Oyun, çocukların sosyal becerilerini pekiştirmede önemli bir araç olarak görülmekte ve bu tür programların, çocukların sosyal gelişimlerini desteklemek için uygulanabilir olduğu anlaşılmaktadır.

5.5 Öğrencilerde Geleneksel Çocuk Oyunlarının Bilişsel Gelişime Etkisi Var mıdır?

Araştırma sonucunda geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin bilişsel gelişimine anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde; Dünder'in (2022) çalışmasında, 5. sınıf matematik dersinde alan ve uzunluk ölçme konularının geleneksel çocuk oyunları ile öğretiminin, öğrencilerin hem akademik başarısı hem de öğrendiklerinin kalıcılığı üzerinde olumlu etkisi olduğu vurgulanmıştır. Geleneksel oyunların kullanılması, öğrencilere konuları somut ve eğlenceli bir şekilde öğrenme fırsatı sunarak, matematiksel kavramları daha iyi anlamalarını ve bu bilgileri uzun süre hatırlamalarını sağlayabilir. Oyun tabanlı öğrenme, özellikle soyut konuları daha anlaşılır hale getirerek öğrenme sürecini destekleyebilir.

Savaş ve arkadaşlarının (2014) "Geleneksel Oyunlarla Öğretim Yöntemi Uygulamasının Başarı ve Kalıcılık Üzerine Etkisi" isimli çalışmasında, oyun tabanlı öğretim yönteminin akademik başarı ve kalıcılık üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, geleneksel oyunlar ile eğitim alan öğrencilerin, hem başarı düzeylerinde hem de öğrendiklerinin kalıcılığında olumlu bir artış görülmüştür. Bu bulgular, oyunların öğrenme sürecini daha eğlenceli ve etkili hale getirdiğini, öğrencilerin öğrenmeye karşı ilgisini artırarak bilgi ediniminde ve uzun süreli hatırlamada önemli rol oynadığını göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 Sonuç

Yapılan bu araştırmada geleneksel çocuk oyunlarının fiziksel okuryazarlığa etkisi incelenmiş ve araştırmadan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Uygulama grubuna uygulanan geleneksel çocuk oyunları ile kız ve erkek öğrencilerde fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel boyutlarda uygulama grubu lehine anlamlı bir farklılık olduğu görölmüştür. Kontrol gurubu öğrenci ise başka bir Beden Eğitimi Öğretmeni ile derslerine devam etmiştir. Kontrol grubu öğrencilerinde ise kontrol grubu lehine bir farklılık olmamıştır.

Uygulama grubunda geleneksel çocuk oyunların fiziksel okuryazarlık üzerindeki etkisi uygulamadan önceki ve sonraki fiziksel okuryazarlık boyutta ortalamaları arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır.

Uygulama grubuna uygulanan geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin fiziksel okuryazarlık, fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel boyutta kontrol gurubuna göre daha fazla etki ettiği görölmüştür. Bu yüzden fiziksel okuryazar bir nesil yetiştirebilmek için beden eğitimi ders müfredatında geleneksel çocuk oyunlarına yer verilmesinin ve fiziksel okuryazarlık kavramının tüm kademelerde müfredat içinde işlenmesinin etkili ve önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bulguları ve literatür değerlendirildiğinde geleneksel çocuk oyunlarının öğrencilerin fiziksel okuryazarlığına etkisi vardır.

6.2 Öneriler

Fiziksel okuryazarlık çocukların gelişimi ve yaşam boyu öğrenme için büyük önem taşımaktadır. Bunun ile birlikte geleneksel çocuk oyunları, çocukların sosyal ve kültürel gelişimine önemli katkılar sağlar. Bu oyunlar, genellikle ekip çalışması, paylaşım, iletişim gibi becerileri teşvik eder. Çocuklar oyun sırasında birbirleriyle etkileşime girerek sosyal bağlar kurar ve grup dinamiklerini öğrenirler. Aynı zamanda, bu oyunlar kültürel değerlerin aktarımında da önemli bir rol oynar, çünkü yerel gelenekler, ritüeller ve davranışlar bu oyunlar aracılığıyla gelecek nesillere aktarılır. Geleneksel oyunlar, sosyal etkileşim becerilerinin yanı sıra, işbirliği yapma, çatışma çözme ve empati geliştirme gibi duygusal zekâ unsurlarını da güçlendirir. Geleneksel çocuk oyunları, değerler eğitimi açısından son derece zengin bir ortam sunar. Çocuklar, oyunlar sırasında sevgi, saygı, dostluk, paylaşma gibi temel insani değerleri doğal bir şekilde deneyimler ve öğrenirler. Bu oyunlar, çocukların sosyal becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda adalet duygusunu, dürüstlüğü ve kurallara uymanın önemini kavramalarına da yardımcı olur. Grup içinde oynanan oyunlar, işbirliği ve yardımlaşma gerektirdiği için çocukların toplumsal uyum ve dayanışma duygularını güçlendirir. Sosyal etkileşim imkânı sunmayan dijital oyunlar, çocukların dışa dönük ve özgüvenli bireyler olmasını zorlaştırabilir. Oysa geleneksel oyunlardaki tekerlemeler, ritmik ve eğlenceli yapısıyla çocukların dil becerilerini geliştirir, düzgün ve akıcı konuşma alışkanlığı kazandırır. Bu da çocukların kendilerini ifade etme becerilerini artırarak sosyal hayatta daha başarılı olmalarına katkı sağlar.

Öğrencilerde geleneksel çocuk oyunlarının fiziksel okuryazarlık etkisinin sonuçlarına dair gelecekte yapılacak çalışmalara önerilere yer verilecektir.

Okulöncesi, ilkökul ve ortaokul hatta lise dönemlerinde bedensel okuryazarlık gelişimleri için geleneksel çocuk oyunları ile geçmiş ile gelecek arasında bağ kurmalarını sağlayıp aynı zamanda hareket becerisinin geliştiği ve farklı ortamlarda uyguladığı, fiziksel aktivitelere katılan nesiller yetiştirmeliyiz.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın beden eğitimi öğretmenlerini okul öncesinden başlayıp, öğrencilerin erken dönemde doğru ve bilinçli fiziksel aktivitelere yönlendirilmeleri sağlanabilir. Böylelikle fiziksel gelişimleri desteklediği gibi sağlıklı hayat tarzını benimsemeleri için alışkanlık edineceklerdir.

Beden eğitimi ders saatleri her kademe attırılmalıdır. Böylede çocuklar daha fazla aktivite yapıp daha fazla oyun oynayabilecektir.

Beden Eğitimi ve Oyun Dersi kazanımlarında geleneksel çocuk oyunlarına yer verilebilir.

Fiziksel okuryazarlığın eğitimin her kademesinde ders konusu olarak müfredatta yer verilebilir.

Okullarda ve halk eğitimde egzersiz ve kurs çalışması olarak geleneksel çocuk oyunları açılabilir.

Destekleme ve yetiştirme kurslarına geleneksel çocuk oyunları eklenebilir.

Milli Eğitim (MEB) ve Gençlik Spor (GSGM)'nin işbirliğinde düzenlenen geleneksel çocuk oyunları yarışmalarının çeşidi artırılabilir, federasyon bünyesinde Türkiye yarışmaları yapılabilir.

Mahallelerde, sitelerde geleneksel oyunların oynanabileceği ve fiziksel aktivitelerin yapılabileceği alanlar oluşturulabilir.

Geleneksel çocuk oyunlarının fiziksel okuryazarlığa etkisini incelemek için farklı örneklem grupları ve farklı illerde yapılacak çalışmalar, bu konudaki farkındalığın artmasına ve bölgesel farklılıkların daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Geleneksel oyunların fiziksel okuryazarlık üzerindeki etkisi, öğrencilerin yaş grubuna, yaşadıkları şehre ve çevresel aktivite koşullarına bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

Devlet okullarındaki öğrencilerle birlikte özel okullardaki öğrencilerin de araştırmaya dâhil edilmesi, farklı eğitim ortamlarının ve sosyal çevrelerin fiziksel okuryazarlık ve geleneksel oyunlara katılım üzerindeki etkilerini anlamak açısından faydalı olabilir. Bu tür bir karşılaştırma, çeşitli faktörlerin fiziksel okuryazarlık ve sağlık alışkanlıkları üzerindeki etkilerini daha iyi anlamaya yardımcı olabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlık algularının ve bilgilerinin değerlendirilmesi gerçekten önemli bir husustur. Öğretmenler, öğrenciler için rol model olduklarından, kendi fiziksel okuryazarlık bilgilerini ve uygulama becerilerini sürekli geliştirmeleri,

öğrencilerine en iyi şekilde rehberlik edebilmeleri açısından kritik bir etkidir. Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel aktivite ve fiziksel okuryazarlık alanında kendilerini sürekli geliştirmeleri, öğrencilerin bu alanlara olan ilgisini ve katılımını artırmak için oldukça önemlidir. Kurslara katılarak yeni yöntemler öğrenmek ve bilimsel çalışmaları takip etmek, öğretmenlerin derslerini daha etkili ve güncel hale getirmelerini sağlar. Bu şekilde, öğrencilerin fiziksel aktivitelerle olan etkileşimleri artar ve fiziksel okuryazarlıkları gelişir.

Okullarda beden eğitimi derslerinin etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için fiziki altyapının oluşturulması ve idarenin bu konuda destek sağlaması gerçekten kritik bir öneme sahiptir. Beden eğitimi öğretmenlerinin yapacağı plan ve programların başarıya ulaşması, sadece öğretmenin çabasıyla değil, aynı zamanda uygun fiziki koşulların, öğrenci motivasyonunun, veli desteğinin ve idari desteğin de sağlanmasıyla mümkündür.

Çocukların yaşam boyu aktif ve sağlıklı bireyler olabilmeleri için geleneksel oyunlara ve spor aktivitelerine katılımın teşvik edilmesi, fiziksel okuryazarlık kavramının önemini anlaşılması açısından kritik bir adımdır. Bu süreçte aileler, beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerin bilinçlendirilmesi, çocukların fiziksel gelişimini desteklemek ve onların sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazanmalarını sağlamak için temel bir unsurdur.

KAYNAKLAR

- Akkaynak, N., N.** (2021).Pandemi döneminde öğrencilerin beden eğitimi dersi mutluluk düzeyleri ile algılanan stres arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Akbarı, H., Abdoh, B., Shafızadehkenarı, M., Khalajı, H., Hajhosseını, S. & Ziaee, V.**(2009). 7-9 yaş erkek çocuklarda temel motor beceri gelişimine geleneksel oyunların etkisi. İran Pediatri Dergisi, 19 (2), 123-129.
- Altın, S.** (2023). Geleneksel Çocuk Oyunlarının 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Anastasovski, I., Aleksovska, L. V., Zivkovic, V., Misovski, A. Z., Nanev, L., and Ivanova, T. S.** (2016). Role of traditional games and sports in social and ethnical inclusion, integration and cohesion in the post-conflict and transitional societies among children of elementary schools. Research in Physical Education, Sport and Health, 5(2), 19-25.
- Arslan, A., Dilci, T.** (2015). Çocuk oyunlarının çocukların gelişim alanlarına yönelik etkilerinin geçmiş ve günümüz bağlamında incelenmesi (Sivas ili örnekleme). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 28(1), 47-59.
- Arnett, J.** (2017). Examining the relationships among perceived competence, motor skillproficiency, and physical activity behaviour within the framework of physicalliteracy. Doctoral Dissertation, Nipissing University, Ontario, 65-78.
- Ayan S.** (2016). Oyunla Renklendir Hayatı (1. Baskı) Ankara: Vize Yayıncılık.
- Ayan, S. ve DüNDAR, H.** (2009). Eğitimde okul öncesi yaratıcılığın ve oyunun önemi. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 63-74.
- Aydın, G.** (2014). Çocuk Oyunları El Kitabı- Oynuyorum Eğleniyorum. Ankara: Eğiten Kitap.
- Başal, H. A.** (2007). Geçmiş yıllarda Türkiye’de çocuklar tarafından oynanan çocuk oyunları. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 243-266.

- Cankurt, Ö.** (2019). Temel eğitim sürecindeki öğrencilerin, fiziksel gelişimlerinin ve obezite durumlarının geliştirilen mobil tabanlı yazılım ile analiz edilmesi. Yüksek Lisans Tezi .Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Çalışandemir, F.** (2016). Oyunun önemi. Pegem Akademi: Ankara.
- Çankaya, S., Gökmen, B., Musa, Ç. & Taşmektepligil, M.** (2014). Denge geliştirici özel antrenman uygulamalarının 11 yaş genç erkeklerin reaksiyon zamanları ve vücut kütle indeksi üzerine etkisi. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 5(2), 59-67
- Capel, S. ve Whitehead, M.** (2012). Physical education debates. London: Routledge.
- Choi SM., Sum RKW., Wallhead T., Sit CHP., Ha ASC., Shy DY., Wei FM.** (2020). Preservice physical education teachers' perceived physical literacy and teaching efficacy. Journal of Teaching in Physical Education. 40(1), 146-156.
- Choi, S. M., Sum, R. K. W., Leung, E. F. L. and Ng, R. S. K.** (2018). Relationship between perceived physical literacy and physical activity levels among Hong Kong adolescents. PLoS One, 13(8), 52-69.
- Ceylan, R.** (2009). Fiziksel gelişim. Eğitim Psikolojisi. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Cirav, Ö.** (2018). 9-10 yaş grubu çocuklara uygulanan eğitsel oyun aktivitelerinin fiziksel ve motorik özelliklerine etkisi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- ÇOSKF.**(2024).Çocuk oyunları ve Spor kulüpleri. [https://coskf.org.tr/adresinden alındı](https://coskf.org.tr/adresinden%20alındı). Erişim tarihi:21.05.2024
- Çuhadar, Y.** (2021). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fiziksel okuryazarlık algıları ile fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Demirel, Ö.** (2012). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Pegem.
- Durden-Myers, E. J., Meloche, E. S., & Dhillon, K. K.** (2020). The embodied nature of physical literacy: interconnectedness of lived experience and meaning. Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 91(3), 8-16.
- Durualp E, Aral N** (2010). Altı Yaşındaki Çocukların Sosyal Becerilerine Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (39),160-172.
- Dündar, F.** (2022). 5.Sınıf Alan Ve Uzunluk Ölçme Konusunun Geleneksel Çocuk Oyunları ile Öğretiminin Başarıya Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Dönmez, N., B.** (1992). Oyun kitabı. Esin Yayınevi, İstanbul.
- Emin, O.** (2019). Geleneksel Çocuk Oyunlarının Çocukların Eğitimi Üzerindeki Etkisi. 24. Uluslararası Türk Kültürü Sempozyumu / Hıdırellez-Unesco'nun İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasının Temsili Listesindedir.

- Eroğlu, T.** (1994). İnsan ve Oyun. Kayseri: Millî Folklor Yayınları.
- Fang, Y., Chen, K., ve Huang, Y.** (2016). Emotional reactions of different interface formats: comparing digital and traditional board games. *Advances in Mechanical Engineering*, 8(3),18.
- Fedakâr, P., & Korkutan, S. Ş.** (2016). Seferihisar geleneksel çocuk oyunlarının yapısal analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 366-374.
- Gallahue, D. L., ve Donnely, F.** (2003).Developmental physical education for all children. *Human Kinetics*.
- Gerger, G.** (2022). Ortaöğretim öğrencilerinin fiziksel aktivite düzeyleri ile fiziksel okuryazarlık ve e-sağlık okuryazarlıklarının incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aksaray.*
- Gelişli, Y., Yazıcı, E.** (2015). A study into traditional child games played in konya region in terms of development fields of children. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 197, 1859-1865.
- Göl Güven, M.** (2017). Oyun temelli deneyimlerin sınıf ortamı, öğrencilerin davranışları, okul algıları ve çatışma dönüştürme becerilerine etkisi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1345-1366.
- Girmen, P.** (2012). Eskişehir folklorunda çocuk oyunları ve bu oyunların yaşam becerisi kazandırmadaki rolü. *Milli Folklor*, 24(95), 263-273.
- Gipit, M., A., Charles, M., R., A., Musa, R., M., Kosni, N., A. & Maliki, A., B., H., M.** (2017). Theeffectiveness of traditional games intervention programme in the improvement of form oneschool age children’s motor skills related performance components. *Movement, Health &Exercise*, 6(2), 121-129.
- Guthold, R., Gretchen, A. S.,Leanne,M. R.,Fiona, C.B.** (2020). Global Trends in Insufficient Physical Activity among Adolescents: A Pooled Analysis of 298 Population-Based Surveys with 1.6 Million Participants. *The Lancet Child and Adolescent Health*, 23–35.
- Güneş, F.** (2019). Okuryazarlık yaklaşımları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 4 (3), 224 - 246.
- Gür, H.** (2011). Çocuk ve spor. *Çağın Polisi Dergisi*,5 (1), 22 – 28.
- Gürtük, S.** (2023). Geleneksel Çocuk Oyunlarının Okul Öncesi Çocukların Sosyal Duygusal İyi oluş ve Psikolojik Sağlamlığı Üzerine Etkisi, *Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.*
- Gögebakan, K.** (2021). Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin Fiziksel Aktivite Düzeyleri ile Yaşam Kaliteleri Arasındaki İlişkinin Araştırılması (Kilis İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı, Kilis.*
- Göncü A.** (2005) Oyunun çocuğun hayatındaki yeri. *Gelişim ve Öğrenme* 13.Baskı, Ankara. Nobel Yayınları, s. 69-70.

- Haerens, L., Kirk, D., Cardon, G. ve De Bourdeaudhuij, I.** (2010, September). *The development of a pedagogical model for Health- Based Physical Education*. Paper presented at the BERA Annual Conference, Coventry, United Kingdom.
- Hassani, F., Irmak, Ö., & Bal, M.** (2023). Türkiye’de Çocuklar ve Fiziksel Okuryazarlık. Sağlık ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), 11-20.
- Hazar, M.** (2006). *Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim*. (5. baskı). Ankara: Tutibay Ltd. ğti.
- Hazar, Z., & Altun, M.** (2018). Eğitsel oyunlara yönelik öğretmen görüşleri ve yeterliliklerinin incelenmesi. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 13(1), 52-72.
- Hazar, Z., Tekkurşun, D. G., & Dalkıran, H.** (2017). Ortaokul öğrencilerinin geleneksel oyun ve dijital oyun algılarının incelenmesi: Karşılaştırmalı metafor çalışması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 15(4), 179-190.
- İşler, H.** (1997), “Tarihsel Kökenleri, Yayılma, Organizasyon Biçimleri ve Fonksiyonları Bakımından Geleneksel Aba ve Şalvar Güreşlerinin İncelenmesi”, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Kara, S.** (2022). Okul Öncesi Dönemde Sanal Oyun Oynayan Çocuklar ile Geleneksel Oyun Oynayan Çocukların Akran Oyun Davranışlarının Karşılaştırılması. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Çanakkale.
- Karadağoğlu Topal Ç., Alpkaya U., Ballı M. Ö.** (2024). Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği’nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirliğı: Metodolojik Çalışma. Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi, 16(1),71-80.
- Kaya, E.** (2023). Çocuklarda eğitsel oyun egzersizlerinin fiziksel uygunluk parametreleri üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Kacar, D.** (2020). Geleneksel Çocuk Oyunlarının İnternet Bağımlılığı, Sosyal Beceri ve Stres Düzeyine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kıldan, A.O.** (2001). Oyunun çocukların gelişim özelliklerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, s. 58-70.
- Kuru, O.** (2009). Dokuz yaş çocuklarının psikomotor gelişimlerinde oyunun etkisi. Yüksek Lisans Tezi.Fırat Üniversitesi.
- Lestari, P. I., Prima, E.** (2017). The implementation of traditional games to improve the social emotional early childhood. Journal of Educational Science and Technology, 3(3), 178-184.
- Longmuir, P. E., Charles, B., Meghann, L., Yan,Y.,Elena, B., Weimo, Z.,Mark,S.** (2015). The Canadian Assessment of Physical Literacy: Methods forChildren in Grades 4 to 6 (8 to 12 Years). BMC Public Health, 15-21.

- Macar, Ş.** (2023).Ortaokul Öğrencilerinde Geleneksel Oyun Eğitiminin Fiziksel Uygunluk, Sağlık ve Mutluluk Düzeylerine Etkisi, Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi.
- Makar, E.** (2016) Spor eğitimi gören öğrencilerin, sosyal beceri, fiziksel benlik algısı ve fiziksel aktivite düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi.Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,Bartın.
- Milli Eğitim Bakanlığı.** (2007c). Oyun Etkinlikleri-II. Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı.**(2011). Çocuk Oyunları. Ankara: MEB Yayınları.
- Morgan , P., & Hansev, V.** (2008). Classroom Teachers' Perceptions of the Impact of Barriers to Teaching Physical Education on the Quality of Physical Education Programs. Research Quarterly for Exercise and Sport, 506–516.
- Newport A.** (2013). Helping young Children in the early years to foster a lifelong love of being physically active. International Council of Sport Science and Physical Education. 65, 115-121.
- Oran, A.**(2023), 11-13 yaş arası bireylerde beden eğitimi dersinde uygulanan geleneksel oyunların Bazı Motorik Özelliklere Etkisi, Yüksek Lisans Tezi. Hitit Üniversitesi, Çorum.
- Orhan, R., Ayan, S.** (2018). Psiko-Motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 8 (2), 523-540.
- Özdemir, N.** (2006). Türk Çocuk Oyunları Cilt 1-2. Ankara: Akçağ.
- Özdemir, M.** (2019). Beden eğitimi ve seçmeli spor etkinlikleri ile okul temelli fiziksel aktivite uygulamalarının sağlıkla ilişkili fiziksel uygunluk düzeylerinin karşılaştırılması.Yüksek Lisans Tezi, Mersin üniversitesi,Mersin.
- Özdemir N.** (2006). Türk Çocuk Oyunları Cilt 1-2. Ankara: Akçağ.
- Özhan M,** (1997). Türkiye’de çocuk oyunları kültürü, 1. Baskı. Ankara. Feryal Matbaası.
- Özsarı, A. & Çetin, M., Ç.** (2022). Spora yönelik tutum ve mutluluk ilişkisi (sağlık sektöründe bir araştırma). Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 20(1), 36-47.
- Pehlivan, H.** (2005). Oyun Ve Öğrenme Ankara Anı Yayıncılık 61,62,66,72.
- Pehlivan, H.** (2016). Oyunun gelişim ve öğrenmedeki rolü.
- Pekçetin, S. & Özgü, İ.** (2018). Düzenli fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin iyilik haline etkisi. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 5(2), 31-39.

- Sallis, J.F., Prochaska, J.J., & Taylor, W.C.** (2000). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Med Sci Sports Exerc*, 32(5), 963-975.
- Savaş, E, ve Gülüm, K.** (2014). Geleneksel oyunlarla öğretim yöntemi uygulamasının başarı ve kalıcılık üzerine etkisi, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 183-202.
- Savucu, Y.** (2020).Sağlıklı yaşam biçimi davranışları. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*.2(1),34 – 43.
- Senemoğlu, N.** (2010). Gelişim, öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya (16.baskı). Pegem Akademi.
- Sevinç, M.** (2009). Erken çocukluk gelişimi ve eğitiminde oyun. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sezgin, D.** (2013). Sağlık okuryazarlığını anlamak. *İletişim Dergisi*, 3, 73 -92.
- Sezgin, S.** (2016). İnsan ve Oyun: Oyunların Dünü, Bugünü, Yarını. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Çanakkale.
- Şen, M.** (2012). Erken çocukluk eğitiminde oyun ve önemi. Ankara: Pegem Akademi.
- Şentürk, H. E.** (2019). Fiziksel okuryazarlık. Serkan Düz, Kemal Kurak, Oktay Kızır (Ed.). *Spor bilimleri alanında yeni ufuklar içinde*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Taşçı, B.** (2010). Sokağın günümüz koşullarında çocuk oyun alanı olarak ele alınması ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Taş, H.** (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Bedensel Okuryazarlığını Değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Taş, H. ve Altınsöz, İ. H.** (2021). Bedensel okuryazarlık kavramı ve önemi. *Spor Bilimleri Dergisi*,32(3),109- 122.
- Tamer, K., & Pulur, A.** (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Tatira, L.**(2014).Traditional games of shona children. *The Journal of Pan African Studies*,7(4),156-174.
- Tezcan, M.** (1977). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara: Doğan Matbaası.
- Toksoy, A. C.** (2010). Yarışma niteliği taşıyan geleneksel çocuk oyunları. *Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi*, 2 (1), 205-220.
- Topkaya, İ.** (2012). İlkokullarda oyun ve fiziki etkinlikler dersi öğretimi. İstanbul: Kriter Yayınları.
- Tuncor, F.** (2000). *Eğitici çocuk oyunları*. Esin Yayınları.
- Ünüvar, P.** (2016). Geleneksel çocuk oyunlarımız ve oyuncaklarımız. H. G. Ogelman (Ed.), *Yaşamın ilk yıllarında oyun: Oyuna çok yönlü bakış içinde* (2. basım).Ankara: Pegem Akademi.

- Ünlü, H., & Aydos, L.** (2007). Öğretmen Görüşlerine Göre; Beden Eğitimi Derslerinde Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Tercih Ettikleri Öğretim Yöntemleri. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2), 71-81.
- Whitehead, M.** (2007). Physical literacy: Philosophical considerations in relation to developing a sense of self, universality and propositional knowledge. Sport, Ethics and Philosophy, 1(3), 281-298.
- Whitehead, M.** (2010). Physical Literacy Throughout the Lifecourse. Routledge: New York.
- Whitehead, M.** (2013, October). Definition of physical literacy and clarification of related issues. Paper presented at the ICSSPE Bulletin, Berlin.
- Whitehead, M.** (2001). The Concept of Physical Literacy. European Journal of Physical Education, 6(2), 127-138.
- Whitehead, M.** (2010a). Physical literacy: Throughout the lifecourse. Abingdon, UK: Routledge.
- Valadi, S., & Hamidi, M.** (2020). Studying the level of physical literacy of students aged 8to 12 years. Research on Educational Sport, 8(20), 205-226.
- Yatmaz, A.,Gökçe N.,Çok, Y., Erdoğan B. ve Avaroğlu, N.** (2021). Geleneksel oyunların 3-6 yaş çocukların sosyal duygusal gelişimleri üzerindeki etkisi. Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi, 4 (1), 28-39.
- Yavuzer, H.** (2016). Çocuk psikolojisi (44. baskı). Remzi.
- Yörükoğlu, A.** (2000). Çocuk Ruh Sağlığı. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yıldırım, M. ,Günaydın, E., Saka A.** (2020).Balkanlardan Türkiye'ye Taşınan Kültürel Miras: Çocuk oyunları .19 Mayıs Sosyal Bilimler Dergisi, 1,(3),218.
- Yıldız, D.** (2019). Yedinci sınıf Türkçe dersinde erdemler temasının geleneksel oyunlarla öğretiminin başarıya ve kalıcılığa etkisi. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi,Erzurum.
- Zahner, L., TW-Team.** (2013). Bedeutung von Sport und Bewegung für die Entwicklung von Kindern und Jugendlichen. Institut für Sport und Sportwissenschaften, Universität Basel.
- Zorba, E. ve Saygın, Ö.** (2017). Fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk. Ankara: Bedray Yayıncılık.

Ek-6: Çocuklarda Fiziksel Okuryazarlık Ölçeği Puanlama Tablosu

ÇOCUKLARDA FİZİKSEL OKURYAZARLIK ÖLÇEĞİ (ÇFOÖ)

PUANLAMA TABLOSU

(Karadağoğlu Topal, Ç. ve ark., 2024)

Tarih:

Yaş:

Doğum Tarihi (Sadece yıl):

Cinsiyet (daire içinde işaretleyiniz) : Erkek / Kadın

Fiziksel alan: Ne kadar iyisiniz...?							
	Çokça benim gibi	Biraz benim gibi	Dört kutucuktan yalnızca BİRİNİ işaretlemeyi UNUTMAYIN!			Biraz benim gibi	Çokça benim gibi
1.	☐	☐	Bazı çocuklar hoplama o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar hoplama o kadar	☐	☐
2.	☐	☐	Bazı çocuklar kay kay yapmada o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar kay kay yapmada o kadar iyi değildir.	☐	☐
3.	☐	☐	Bazı çocuklar omuz üstü top atmada o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar omuz üstü top atmada o kadar iyi değildir.	☐	☐
4.	☐	☐	Bazı çocuklar yorulmadan uzun süre koşmakta o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar yorulmadan uzun süre koşmakta o kadar iyi değildir.	☐	☐
5.	☐	☐	Bazı çocuklar uzun süre bırakmadan asılı kalmakta o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar uzun süre bırakmadan asılı kalmakta o kadar iyi değildir.	☐	☐
6.	☐	☐	Bazı çocuklar oyunda başka çocuklardan kaçmada o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar oyunda başka çocuklardan kaçmada o kadar iyi değildir.	☐	☐
7.	☐	☐	Bazı çocuklar güçlü kaslara ihtiyaç duyulduğunda o kadar iyidir, <i>büyük bir kayayı yerden kaldırmak gibi</i>	FAKAT	diğer çocuklar güçlü kaslara ihtiyaç duyulduğunda o kadar iyi değildir, <i>büyük bir kayayı yerden kaldırmak gibi.</i>	☐	☐
8.	☐	☐	Bazı çocuklar başlama atışını duyduklarında hemen koşuya başlamada o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar başlama atışını duyduklarında hemen koşuya başlamada o kadar iyi değildir.	☐	☐
9.	☐	☐	Bazı çocuklar çok hızlı koşmada o kadar iyidir	FAKAT	diğer çocuklar çok hızlı koşmada o kadar iyi değildir.	☐	☐

Psikolojik alan: Nasıl hissediyorsunuz...?								
	Çokça Benim Gibi	Biraz Benim Gibi	Dört kutucuktan yalnızca BİRİNİ işaretlemeyi UNUTMAYIN!				Biraz Benim Gibi	Çokça Benim Gibi
10.	☐	☐	Bazı çocuklar bir çok nedenden dolayı fırsat buldukça aktif olmak ve spor yapmak isterler	FAKAT	diğer çocuklar aktif olmak ve spor yapmak için iyi bir neden bulamazlar.	☐	☐	
11.	☐	☐	Bazı çocuklar bir tepenin zirvesine çıkmak için kendi hızlarını ayarlayabileceklerini hissederler	FAKAT	diğer çocuklar bir tepenin zirvesine çıkmak için kendi hızlarını ayarlayabileceklerini hissetmezler.	☐	☐	
12.	☐	☐	Bazı çocuklar kendi yetenekleri hakkında oldukça iyi fikirlere sahip olduklarını düşünürler	FAKAT	Diğer çocuklar bazen olduklarından daha iyi olduklarını düşünürler.	☐	☐	
13.	☐	☐	Bazı çocuklar çelik iptе kaymak gibi (zip-line) yeni aktif şeyler denemek konusunda kendilerine güvenirler	FAKAT	diğer çocuklar çelik iptе kaymak gibi (zip-line) yeni aktif şeyler denemek konusunda kendilerine güvenmezler.	☐	☐	
14.	☐	☐	Bazı çocuklar birçok farklı şekilde aktif olmayı sevdiklerini hissederler çünkü bundan zevk alırlar	FAKAT	diğer çocuklar birçok farklı şekilde aktif olmaktan hoşlanmazlar çünkü bundan zevk almazlar.	☐	☐	
15.	☐	☐	Bazı çocuklar vakit geçirmek ve oynamak için favori yerleri olduğunu düşünürler	FAKAT	diğer çocuklar vakit geçirmek ve oynamak için favori yerleri olduğunu düşünmezler.	☐	☐	

Sosyal alan: Şunu/Bunu yapmak ister misiniz...?								
	Çokça Benim Gibi	Biraz Benim Gibi	Dört kutucuktan yalnızca BİRİNİ işaretlemeyi UNUTMAYIN!				Biraz Benim Gibi	Çokça Benim Gibi
16.	☐	☐	Bazı çocuklar bir maçı kaybettikten sonra başka takımdaki çocuklarla el sıkışmak isterler	FAKAT	diğer çocuklar bir maçı kaybettikten sonra başka takımdaki çocuklarla el sıkışmak istemezler.	☐	☐	
17.	☐	☐	Bazı çocuklar başka çocukları onlarla oynamaya davet etmek isterler	FAKAT	diğer çocuklar başka çocukları onlarla oynamaya davet etmek istemezler.	☐	☐	
18.	☐	☐	Bazı çocuklar birlikte çalışabilecekleri bir etkinliğe veya oyuna katılmak isterler	FAKAT	diğer çocuklar ise birlikte çalışabilecekleri bir etkinliğe veya oyuna katılmak istemezler.	☐	☐	
19.	☐	☐	Bazı çocuklar başka yer ve insanlardan etkinlik ve oyunlar hakkında bilgi edinmek isterler	FAKAT	diğer çocuklar başka yer ve insanlardan etkinlik ve oyunlar hakkında bilgi edinmek istemezler.	☐	☐	

Bilişsel alan: Sizce nasıl...?								
	Çokça Benim Gibi	Biraz Benim Gibi	Dört kutucuktan yalnızca BİRİNİ işaretlemeyi UNUTMAYIN!				Biraz Benim Gibi	Çokça Benim Gibi
20.	☐	☐	Bazı çocuklar bisiklete binebileceklerini ve önlerine çıkanları fark edebileceklerini düşünürler	FAKAT	Diger çocuklar bisiklete binebileceklerini ve önlerine çıkanları fark edebileceklerini düşünmezler.	☐	☐	
21.	☐	☐	Bazı çocuklar fiziksel aktivitenin neden faydalı olduğuna dair bir çok sebep düşünürler	FAKAT	diger çocuklar fiziksel aktivitenin neden faydalı olduğuna dair bir çok sebep düşünmezler.	☐	☐	
22.	☐	☐	Bazı çocuklar en sevdikleri aktiviteyi yapmak mümkün değilse, yapacakları başka bir fiziksel aktivite düşünürler	FAKAT	diger çocuklar en sevdikleri aktiviteyi mümkün değilse, yapacakları başka bir fiziksel aktivite düşünmezler.	☐	☐	
23.	☐	☐	Bazı çocuklar yukarı tırmandıklarında hangi yolun en iyi olacağını düşünürler	FAKAT	Diger çocuklar yukarı tırmandıklarında hangi yolun en iyi olacağını düşünmezler ve takılır kalırlar.	☐	☐	
24.	☐	☐	Bazı çocuklar topun kendisine geçmesi için doğru yerin neresi olacağını düşünürler	FAKAT	diger çocuklar topun kendisine geçmesi için doğru yerin neresi olacağını düşünmezler.	☐	☐	

HAFTA	GELENEKSEL ÇOCUK OYUNU	KAZANIMLAR	ETKİNLİK
1	KALELİ YAKANTOP	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geleneksel çocuk oyununu tanıır. 2. Oyun, yarışma kural ve yönergeleri uygular. 3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri becerilerini vücut farkındalığı göstererek uygular. 4. Birleştirilmiş hareket becerileri sergiler. 5. Oyun ve yarışmalarda strateji ve taktik çözümler geliştirir. 6. Oyun ve yarışmalarda hücum ve savunmaya yönelik strateji ve taktikleri sergiler. 7. Oyun ve yarışmalarda kendi performansını değerlendirir. 8. Oyun iş birliğinin önemini kavrar. 9. Oyun ve yarışmalarda güven ve dürüstlük değeri üzerinde durulur. 10. Tarihsel mirasa duyarlılık gösterir. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kaleli Yakan Top oyun kuralları sözel olarak anlatılır. 2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır. 3. Oyun sahası hazırlanır. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir. 4. Takımlar için iki gönüllü kaptan seçilir ve sınıfı ikiye bölünecek şekilde takımlar oluşturulur. 5. Kaleli yakan top oyunu oynanmaya başlanır.
2	MENDİL KAPMACA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geleneksel çocuk oyununu tanıır. 2. Oyun, yarışma kural ve yönergeleri uygular. 3. Nesne kontrolü gerektiren birleştirilmiş hareket becerilerini oyun içinde gösterir. 4. Oyunlarda kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler. 5. Oyunlarda bireysel farklılıklara duyarlı olur. 6. Oyun ve yarışmalarda zamanı etkili kullanır. 7. Tarihsel mirasa duyarlılık gösterir. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mendil kapmaca oyun kuralları sözel olarak anlatılır. 2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır. 3. Oyun sahası hazırlanır. 4. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir. 5. Oyun grup ve bireysel olarak oynama çalışmaları yapılır. 6. Grup oyunları için iki gönüllü kaptan seçilir ve sınıfı ikiye bölünecek şekilde takımlar oluşturulur. 7. Mendil kapmaca oyunu oynanır.

Ek-7: Araştırmada Oynatılan Geleneksel Çocuk Oyunları Planı

3	DOKUZTAŞ (TOMBİK)	<ol style="list-style-type: none">1. Geleneksel çocuk oyunlarını tanıtır.2. Oyun, yarışma kural ve yönergeleri uygular.3. Nesne kontrolü gerektiren birleştirilmiş hareket becerilerini oyun içinde gösterir.4. İki ve daha fazla hareket becerisini birleştirerek artan doğrulukta uygular.5. Oyunda iş birliğinin önemini kavrar.6. Oyun ve yarışmalarda kaybetmeye ve kazanmaya ilişkin uygun davranışlar sergiler.7. Oyun ve yarışmalarda liderlik becerileri gösterir.8. Tarihsel mirasa duyarlılık gösterir.	<ol style="list-style-type: none">1. Dokuztaş oyun kuralları sözel olarak anlatılır.2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır.3. Oyun sahası hazırlanır.4. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir.5. İki gönüllü kaptan seçilir ve sınıfı ikiye bölünecek şekilde takımlarını oluşturulur.6. Dokuztaş oyunu oynanmaya başlanır.
4	KÖŞE KAPMACA	<ol style="list-style-type: none">1. Geleneksel çocuk oyunlarını tanıtır.2. Oyunun kural ve yönergeleri uygular.3. Adil oyun davranışı sergiler ve alışkanlık haline getirir.4. Oyunlarda kültürel duyarlılık değeri üzerinde durulur.5. Oyunlar ders dışı zamanlarda da oynamayı alışkanlık haline getirir.6. Hız ve hareket kabiliyeti gelişir.7. Taktik belirleyerek bu konuda kendini geliştirir.8. Tarihsel mirasa duyarlılık kazanır.	<ol style="list-style-type: none">1. Köşe kapmaca oyun kuralları sözel olarak anlatılır.2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır.3. Oyun sahası hazırlanır.4. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir.5. Ebe seçilir.6. Oyun oynanmaya başlanır.7. Yerini kaptıran ebe olur.

5	SEK SEK	<ol style="list-style-type: none">1. Geleneksel çocuk oyunlarını tanıtır.2. Oyun, yarışma kural ve yönergeleri uygular.3. Dikkat, denge, algı ve koordinasyon becerisi gelişir.4. Dengeleme gerektiren hareketleri vücut ve alan farkındalığı göstererek uygular.5. Oyun ve yarışmada spor sakatlıklarından korunma yöntemlerini bilir.6. Oyun ve yarışmada zayıf ve güçlü yönlerinin farkına varır.7. Oyun ve yarışmaların eğlenceli yönlerinin farkına varır.8. Oyun ve yarışmalarda sorumluluk ve öz saygı değerleri	<ol style="list-style-type: none">1. Sek sek oyun kuralları sözel olarak anlatılır.2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır.3. Oyun sahası hazırlanır.4. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir.5. Oyun grup ve bireysel olarak oynama çalışmaları yapılır.6. İki gönüllü kaptan seçilir ve sınıfı ikiye bölünecek şekilde takımlarını oluşturulur.7. Sek sek oyunu oynanmaya başlanır.
---	---------	--	--

		<p>üzerinde durulur.</p> <p>9. Oyun ve yarışmada yaşadığı stresli durumla başa çıkma yöntemini bilir.</p>	
6	HALAT ÇEKME	<p>1. Geleneksel çocuk oyunlarını tanıır.</p> <p>2. Oyun, yarışma kural ve yönergeleri uygular.</p> <p>3. Dayanıklılık, kuvvet becerisi gelişir.</p> <p>4. Grupla hareket etmeyi öğrenir.</p> <p>5. Oyun ve yarışmalarda iş birliğine dayalı davranışlar sergiler.</p> <p>6. Oyun ve yarışmaların eğlenceli yönlerinin farkına varır.</p> <p>7. Oyun ve yarışmada dürüstlük, eşitlik, yardımseverlik değerleri üzerinde durulur.</p> <p>8. Oyun ve yarışmada sorumluluk ve öz saygı değerleri üzerinde durulur.</p> <p>9. Oyun ve yarışmada kendisi ve oyun arkadaşları için güvenlik önlemleri alır.</p> <p>10. Oyun ve yarışmada zamanı etkili kullanır.</p> <p>11. Tarihsel mirasa duyarlılık gösterir.</p>	<p>1. Halat çekme oyun kuralları sözel olarak anlatılır.</p> <p>2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır.</p> <p>3. Oyun sahası hazırlanır.</p> <p>4. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir.</p> <p>5. Takımlar için iki gönüllü kaptan seçilir ve eşit güçte olacak şekilde takımlar oluşturulur.</p> <p>6. Halat çekme oyunu oynanmaya başlanır.</p>
7	ÇUVAL YARIŞI	<p>1. Geleneksel çocuk oyunlarını tanıır.</p> <p>2. Oyun, yarışma kural ve yönergeleri uygular.</p> <p>3. Oyunlarda saygı, sabır, adalet değerleri üzerinde durulur.</p> <p>4. Oyunlarda saygı ve sabır değerleri üzerinde durulur.</p> <p>5. Vücudu dengede tutma, koordinasyonlu hareket yeteneği kazandırır.</p> <p>6. Oyun ve yarışmalarda karşılaştığı spor sakatlıklarından korunma yöntemlerini bilir.</p> <p>7. Oyun ve yarışmada kendini motive edecek teknikleri bilir.</p> <p>8. Oyunlarda ve yarışmalarda performansına yönelik öz değerlendirme yapar.</p> <p>9. Oyunlarda kendisi ve oyun arkadaşları için güvenlik önlemleri alır.</p>	<p>1. Çuval yarışı oyun kuralları sözel olarak anlatılır.</p> <p>2. Oyuna başlamadan önce koşu ve ısınma hareketleri yapılır.</p> <p>3. Oyun sahası hazırlanır.</p> <p>4. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir.</p> <p>5. Oyun grup ve bireysel olarak oynama çalışmaları yapılır.</p> <p>6. İki gönüllü kaptan seçilir ve sınıfı ikiye bölünecek eşit güçte takımlar oluşturulur.</p> <p>7. Çuval yarışı oyunu oynanmaya başlanır.</p>
8	ARAPSAÇI	<p>1. Geleneksel çocuk oyunlarını tanıır.</p> <p>2. Oyun kural ve yönergeleri uygular.</p> <p>3. Nesne kontrolü gerektiren hareketleri becerilerini vücut farkındalığı göstererek uygular.</p> <p>4. Oyunlarda liderlik becerileri gelişir.</p>	<p>1. Arapsaçı oyun kuralları sözel olarak anlatılır.</p> <p>2. Oyun sahası hazırlanır.</p> <p>3. Oyun kuralları uygulamalı gözden geçirilir.</p> <p>4. Arapsaçı oyunu oynanmaya başlanır.</p>

		<p>5. Oyunlarda sosyal becerileri gelişir.</p> <p>6. Oyunlarda iş birliğine dayalı davranışlar sergiler.</p> <p>7. Oyunlarda paylaşma değeri üzerinde durulur.</p> <p>8. Oyunlarda takımın hedeflerine ulaşmak için iş birliği yapar.</p>	
--	--	---	--

Ek-8: Uygulama Sirasında Çekilmiş Fotoğraflar

ÖZGEÇMİŞ

Meliha ÇINAR

EĞİTİM:

- **Yüksek Lisans:** 2024, İstanbul Gedik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı
- **Lisans Mezunu:** 2008, Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü
- **Lise:** 2004, Arhavi Lisesi / Spor Bölümü

MESLEKİ DENEYİM:

- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni / MEB 2012- Halen
- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni / Özel Çerkezköy Gülerçin Eğitim Kurumları 2010-2012